

Onko Karjalan-matkoille tarjolla riittävästi matkaeväitä?

Löytyykö luovutetun alueen pitäjien internetsivuilta riittävästi tietoa esimerkiksi Karjalan kannakselle matkaavalle? Kuinka kehittää kotisivuja ja miten hyödyntää pitäjälehtiä informaation jakamisessa? Kuinka kirjallisuusluettelot palvelevat tiedonjanoisia? Miksi kannattaa pitää yhteyttä venäläisviranomaisiin?

Muun muassa näitä asioita pohdittiin Suvannon seudun pitäjyhteisöjen tapaamisessa 25.1. Karjalatalolla Helsingissä. Tapaaminen sai runsaslukuisen, parikymmenhenkisen osanoton ja keskustelu venyi peräti kolme- ja puoli-

tuntiseksi. Kokousta luotsannut Käkisalmi-säätiön hallituksen puheenjohtaja **Erkki Heiskanen** kiitteli kokousväkeä aktiivisesta ja monitahoisesta keskustelusta sihteerinä toimineen **Marja Huovilan** kirjoittaessa kynä sauhuten.

Suvannon seudun pitäjien välillä on yhteistoimintaa lujitettu ja tiivistetty jo useamman vuoden ajan. Mukana ovat olleet Metsäpirtti, Rautu, Räisälä, Sakkola, Vpl. Pyhäjärvi ja Vuoksela, ja nyt aktiivisempaan yhteistoimintaan on liittynyt myös Käkisalmi.

Sivu 2.

Taas tavattiin. Suvannon seudun pitäjyhteisöjen kokoukseen osallistuivat mm. Kaarina Pärssinen, Pirkko Hyytiä, Reino Äikiä, Kalevi Paavilainen, Pentti Warvas ja Juhani Huppunen.

Museolla on nyt paljon nähtävää

Viipurin läänin Pyhäjärven pitäjässä ei eletty peukalo keskelä kämmentä, vaan monipuolisia kädentaitoja oli niin naisilla kuin miehillä. Osalla taidot veivät ammattiin asti, osalle ihmisistä ne olivat normaalia isännän ja emännän, pojan ja tyttären, arkipäivää muiden askareiden lomassa.

Uusi käsityönäyttely Sastaman seudun Museolla esittelee osan evakkoon seuranneista esineistä.

Museon kokoelmat ovat Pyhäjärven osalta karttuneet myös komeilla palkintopokaaleilla.

Lisää sivuilla 6-8.

23. helmikuuta 2009

Pyhäjärven museo 50 vuotta

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta Pyhäjärven osaston perustamisesta entisen Tyrvään, nykyisen Sastamalan seudun Museoon. Osasto on kuitenkin vuosien myötä pienentynyt ja nykyisin jäänyt osittain jopa pimentoon. Monet pyhäjärveläiset ovat toistuvasti kysyneet, mitä kaikkia esineitä museoon on tuotu. Hämmentystä on vielä lisännyt se, kun kaikki esineet eivät ole olleet museolla.

Nyt tilanne on selkiintynyt. Museolla on ollut vaikeutena se, kun tilanahtauden vuoksi esineitä on muutama vuosi sitten sijoitettu museon ulkopuolelle neljään eri paikkaan noin muutaman kilometrin säteellä. Lisäksi museolla ei ole ollut johtajan apuna ammattitaitoista henkilökuntaa. Viime lokakuussa museoon perustettiin museo-amanuenssin virka, johon valittiin fil.maisteri Maria Pietilä. Hän on ollut suunnittelemassa meidän pyhäjärveläisten helmikuussa avautuvaa Käden taidot -näyttelyä. Pietilä kertoi, että kaikki pyhäjärveläisten esineet ovat hyvässä tallessa. Niitä on luetteloitu noin sata ja Pietilä on tuonut osan niistä museolle. Käsitöiden lisäksi varastossa on vaatteita, asiapapereita ja arkistomateriaalia sekä Pyhäjärven kunnankirjaston kirjoja.

Museon toisessa kerroksessa sijaitsevaan, keskiviikkona 18.2. avattuun näyttelyyn, eivät kaikki pyhäjärveläisesineet mahdu, vaikka museojohtaja Pekka Koskinen antoi lisävitriinin näyttelytilan vierestä kansallis- ja lottapukua varten. Mutta näyttelyjähän voidaan järjestää vaikka joka vuosi, jolloin kaikki kätöissä olevat esineet pääsevät vuorollaan esille. Tärkeää on, että esineisiin tulee myös Pyhäjärvellä käytetyt nimikkeet, kuten esimerkiksi piilukirves oli leuhka ja uhvatta on uunihanko jne. Pyhäjärvillehden tulee myöhemmin luettelo kaikista esineistä ja lahjoittajista.

Suurin osa pyhäjärveläisten esineistä on talletettu museojohtaja Esko Pietilän aikana. Maria Pietilä (eivät sukua keskenään) kertoi, että Esko Pietilä on erittäin arvostettu henkilö museoväen keskuudessa. Kaikki pyhäjärveläistenkin ryijyt ja tekstiilit olivat todella huolella paketoitu silkkipapereihin ja tarkat merkinnät tuotteissa ja laatoissa. Joten ei syytä huoleen, museossa on kaikki hyvin. Ja käydessänne museolla, ovat Maria Pietilä kuin Pekka Koskinenkin valmiit vastaamaan kaikkiin pyhäjärveläisesineistä koskeviin kysymyksiin.

Monilla on kodeissa vielä Pyhäjärveltä tuotuja esineitä ja käsitöitä, joita ei ole haluttu lahjoittaa museoon. Näitä voitaisiin myöhemmin kerätä ja esitellä myös museossa, mikäli omistajat ovat halukkaita "lainaamaan" ne näyttelyyn. Palataan asiaan myöhemmin.

Helmikuu on meneillään ja pyhäjärveläinen sanonta kuuluu "Kevättä kynttelistä". Kynttelinä sanotaan talven selän oikenevan. Silloin pitää naisilla olla kehruutyöt tehty ja rihmat "riukuloil". Ja laskiaistiistain rokkaa syyvves muistakaa olla ääneti, jottei hyttysset syö kesäl!

SALME RINTALA
Vpl.Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Suvannon seudun pitäjät pohtivat yhteistoiminnan edistämistä ja tiedonjakoa

Naapuripitäjiin, niiden historiaan, nähtävyyksiin ja nykypäivään tutustumiseksi on järjestetty yhteisiä matkoja. Tulevana keväänä Suvannon seudun pitäjäsäätiöiden edustajat matkkaavat yhdessä kannakselle erityiskohteena Metsäpirtti ja Rautu.

Pitäjäyhteisöjen kokouksessa mietittiin sitä, mitä antimia esimerkiksi pitäjien kotisivut antavat Karjalaa lähteville matkaeväiksi. **Ilmi Pesonen** kertoi saaneensa kyselyjä, joissa kaivattiin tiivistä tietopakettia Suvannon seudun käyntikohteista ja käyttäjäystävällistä ohjeita niillä vierailuihin.

– Valitettavasti tällä hetkellä pitäjien nettisivuilta ei kovin helposti saa irti tietoa, mitä nähtävää on, missä kannattaa käydä ja miten sinne pääsee.

Kalevi Hyytiän mukaan internet on kuitenkin paras väline saada tietoa reaaliajassa kaikkien ulottuville. Jos jokainen pitäjä tekisi samantyyppisen sabluunan mukaan tiivistelmän alueensa nähtävyyksistä, olisi netistä helppo tulostaa paperille ”oma matkaopas” jokaiselle reissuun lähtijälle.

– Internetissä saadaan esille ajantasaisia tietoja, ja kun mukana on linkit toisiin pitäjien ynnä muille tahoille, niin sitä kautta saadaan kokonaisuus esille. Oma vaivansa pitäjäyhteisöllä on toki muokata materiaalin nettisivuille ja haaste pitää ne ajan tasalla, myönsi Hyytiä.

Muutammat matkoja vetäneet kertoivat tulostavansa paperille karttoja ja muuta kättäpidempää matkaeväiksi, että ensikertalaisenkin turisti pääsee käsitukseen, missä mennään.

– Varmasti olisi hyvä vaihtoehto, että kunkin pitäjän nettisivuilta löytyisi lyhyt, selkeä esittely, jonka voisi tulostaa A4-paperille, tuumasi **Antero Pärssinen**.

Pitäjälehtiin infopaketteja

Hannu Turkinen ja **Reino Äikiä** muistuttivat, että myös omissa karjalaisissa pitäjälehdissä saadaan yleis-tietoa leviämään, joten lehdistä kannattaisikin keväisin julkaista informaatiota kesämatkoja ajatellen.

– Jos näistä infolehdistä otetaan isompia painoksia, niitä on mahdollista hyödyntää ehkä seuraavinkin vuosina, arveli Äikiä.

Tuleeko joskus Suvannon seudun pitäjistä oma pieni matkaopas, jää nähtäväksi. Sen sijaan todettiin, että on jo olemassa mm. 1990-luvun puolivälissä tehty perustietopaketti luovutetun alueen pitäjistä, joka tosin vaatii jo päivittämistä. Matkaajan ”perusraamatuksi”

Yhteistyön muotoja pohtimassa Pentti Warvas (Vuoksela), Juhani Huppunen (Räisälä) sekä Antero Pärssinen ja Yrjö S. Kaasalainen (Pyhäjärvi).

käynee **Markus Lehtipuun** tekemät kannaksen matkaopaat.

– Mutta aina tietysti tulee uutta tietoa, kuten hiljattain venäläisten Sakkolassa avaama sotamuseo, Turkinen totesi.

Sukumarkkinoita ja kirjatietoa

Karjalatalolla pääsiäisen jälkeisenä lauantaina 18.4. järjestettävistä pitäjä- ja sukumarkkinoista muistuttivat **Kaarina Pärssinen** ja **Pirkko Hyytiä**. Markkinoille toivotaan pitäjiltä omia esittelypisteitä.

Kirjojen ynnä muun materiaalarjonnan ohella paikalle on luvassa tietokoneineen ”läppäri-ihmisiä”, jotka saattavat pikaisestikin löytää netistä vihjeitä vaikkapa sukujuuriaan etsiville.

– Ja aiemmin pidettyjen Karjalaisten kesäpäivien sijaan Käkisalmissa järjestetään heinä-elokuun taitteessa Suvut kohtaavat -tapahtuma, muistutti **Kaarina Pärssinen**.

Suvannon seudun sukututkimuspiirissä toimiva **Kauko Hinkkanen** on koonnut kirjallisuusluettelon, jossa on tietoa alueen pitäjien kirjallisuudesta. Asiaa voi tutkailla netistä www.suvannonsuvut.net kautta.

– Erittäin hyvä luettelo. Vielä parempi, jos se voitaisiin täydentää tiedoilla,

mitä teosta on vielä saatavissa ja mitä ei, huomautti **Kaarina Pärssinen**.

Hän sanoi, että Suomen sukututkimusseuran kirjasto Helsingissä ottaisi mielellään kylä- ja pitäjäkirjoja vastaan, ja toivoi niitä toimitettaviksi myös maakuntakirjastoihin.

Lappeenrannan maakuntakirjaston sivuilta www.lappeenranta.fi/kirjasto löytyy myös melko kattavasti tietoa karjalaisesta kirjallisuudesta; aineistohakusivu web-origo auttaa tarkempaan hakuun.

Pitäjälehtien laittamisesta kotisivuille luettavaksi oli kahtalaista mielipidettä. Pyhäjärveläisten mukaan käytäntö laittaa vuosikertojen pdf-versiot jälkikäteen nettiin ei ole vähentänyt tilauskanta, vaan poikinnut uusia tilauksia.

Venäjä-yhteistyötä tarvitaan myös

Käkisalmen museolle yhteistyötä pidetty on mm. pyhäjärveläisten ja käkisalmlaisten taholta. Viime vuonna Waldhofin aika Käkisalmissa -kirjan toimittanut **Marja Huovila** kertoi, että se sekä muut museolle viedyt teokset on otettu mielenkiinnolla vastaan.

Yrjö Kaasalainen kertasi myös yhteistyötä, jossa Käkisalmen museonjohtaja **Maria Likhajan** ja hänen tyttärensä **Marian** tai-

denäyttelyä viime kesänä Tampereella tuettiin auttamalla mm. näyttelyn valvoimisessa.

Kaikkiaan yhteydenpito venäläisviranomaisiin nähtiin tärkeäksi. **Hannu J. Pauku** totesi tutustumisen ja tervehdyskäyntien edesauttavan erilaisia hankkeita ja matkailua.

– Venäläisten kiinnostus yhteistoimintaan on ylittänyt jopa odotuksia, kun Suvannon seudun sijaan koko Käkisalmen maakunnan kuntajohto on ollut halukas tapaamisiin.

Talvisodan taistelupaikalle Keljaan on jo pitkään suunniteltu muistomerkkiä. Sakkola-Säätiön ja Erillinen Pataljoona 6:n edustajat vierailevat Venäjällä helmikuussa odottaen nyt lopullista vastausta siihen, toteutuuko hanke vai ei.

– Nyt talvisodan 70-vuotismuistovuonna patsas pystytetään, joko Venäjälle Keljaan tai sitten Suomeen. Ja Keljan taistelujen muistopäivänä 27.12.2009 pidetään muistojuhla, todennäköisesti Tampereella, keroti **Hannu Turkinen**.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen seuraava kokoontuminen on Sakkola-Säätiön isännöimänä 27.9. Lempäälässä.

MARJO RISTILÄ-
TOIKKA

Kalevalan ja karjalaisuuden päivä 28.2.Jyväskylässä

Valtakunnallista Kalevalan ja karjalaisuuden päivän juhlaa vietetään Jyväskylässä 28.2.2009 klo 14-17. Karjalan Liiton varapuheenjohtaja **Marjo Matikainen-Kallström** pitää juhlapuheen ja keskusomaiset lausuntataiteilijat **Jaana Polamo** ja **Maija Piitulainen** esiintyvät. Musiikista vastaavat Ikääntyvien yliopiston seniorikuoro ja Jyväskylän Viipuriseuran trio. Ohjelmassa on myös voimisteluesitys ja tanhuja.

Juhlapaikkana on Jyväskylän ammattikorkeakoulun kamarimusiikkisali, Pitkäkatu 18-22. Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Tapahtuman järjestävät Karjalan Liitto, Karjalaisseurojen Keski-Suomen piiri ja Jyväskylän Kalevalaiset Naiset.

Käsityökilpailu kutsuu

Karjalan Liiton naistoi-
mikunnan käsityökilpailun 2009 voit tehdä käsin koristellun nenäliinan tai puunkantokorin. Käsin koristeltu nenäliina voi olla käyttö-, pyhä- tai koristenenäliina. Käsityökilpailu on maaliskuun 2009 loppuun saakka. Toiminta nenäliina tai puunkantokorin oman piirisi naistoi-
kunnalle.

Amerikan matkalaisia aikojen takaa

Vaimoni **Kaisa** sai pojal-
tamme **Petriltä** ja hänen
vaimoltaan **Kristalta** tänä
jouluna erikoisen ja mielu-
san joululahjan. Lahja oli
A3-kokoinen kehystetty ja
lasitettu taulu, johon oli
listattu noin 30 henkilön
vastaanottotiedot 27. hei-
näkuuta 1903 USA:han
Cymric-nimisellä laivalla
saapuneista siirtolaisista.

Vaimoni löysi nopeasti
tiedot isästään **Matti Salo-
sesta**, joka oli kahdeksan-
toistavuotiaana saapunut
siirtolaisten vastaanotto-
keskukseen Ellis Islandille
ensimmäisellä Amerikan
matkallaan. Vaimoni isä oli
syntynyt Kankaanpäässä
1885, ja halusi muuttaa jo
aiemmin Amerikkaan men-
neiden sisarustensa luokse,
koska elämisen edellytyk-
set uudella mantereella oli-
vat paremmat kuin Suo-
messä.

Ensimmäisellä matkal-
laan hän viipyi kaksitoista
vuotta. Palattuun Suo-
meen hän löysi nuoren vai-
mon, perusti perheen sekä
osti pienen maatilan. Matti
kävi kaikkiaan kolmeen ot-
teeseen Amerikassa töissä
ja säästyneillä varoilla han-
kittiin aina lisää maata.
Amerikan matkailu päättyi
1933 suuren talouslaman
loppupuolella.

Siirtolaisarkistosta perustietoja

Alun perin tällaisen taulun
tilausmahdollisuudesta poi-
kani vaimo kuuli pikkuser-
kultaan. Selailtuaan inter-
netiä hän oli löytänyt
Googlesta Ellis Islandin
nettiosoitteen ja sieltä myös
palvelun, josta voi katsella
arkistoituita maahan muut-
taneiden siirtolaisten vas-
taanottotietoja. Nettisivul-
ta löytää saapuneen siirto-
laisen tiedot kansallisuuden
ja sukunimen perusteella.
Kuitenkin nämä vapaasti
selattavat tiedot ovat vain
suuntaa antavia; kuten etu-
nimi, sukunimi, matkan
lähtöpaikka tai asuinpaikka
Suomessa, saapumisaika ja
ikä. Muiden tietojen katso-
minen vaatii rekisteröity-
mistä ja sen jälkeen voi
myös tilata maksullisen tau-
lun kaikkine tietoineen.
Taulun mukaan poikani oli
liittänyt lyhyehköt tiedot
saapuneesta Gymric-laivast-
ta. Saksalaiset torpedoivat
laivan myöhemmin toisen
maailmansodan aikana.

Seinätaulun hinta ilman
kehyskiä USA:ssa oli 29
dollaria. Lisäksi tulee toi-
mituskulut postimaksui-
neen 20 dollaria. Maksu-
päivän kurssin mukaan hin-
naksi muodostui siis noin
40 euroa.

**Pyhäjärveläisetkin
valloittivat Amerikkaa**
Muistan hatarasti isäni **Vil-
jo Pärssisen** saaneen jat-
kosodan jälkeen Kauhaval-
le Amerikasta kirjeen, jos-
sa vastaanottajan nimenä
oli isäni nimi, tosin alkupu-
eräinen osoite lienee ollut

Tällä S.S Philadelphia laivalla pyhäjärveläiset
Taavi Hastikka (Hartikka?), Matti Kaassalai-
nen (Kaasalainen) ja Antti Parssinen saapuivat
yhteisellä matkallaan Ellis Islandiin 18.12.1909.

Philadelphia oli rakennettu Skotlannissa,
Glasgow'ssa vuonna 1889. Matkustajakapasiteetti
oli 1740 henkeä, joista 540 ensimmäisessä, 200
toisessa ja 1000 kolmannessa luokassa.

Valmistuttuaan laiva kanto nimeä Pariisi, ja se oli
tiettävästi maailman nopein laiva vuosina 1889-
1892 seilattessaan reitillä Liverpool-New York.

Laiva vaihtoi useamman kerran omistajaa ja sitä
tietä myös nimeään. Philadelphiaksi se ristittiin
vuonna 1899, Harrisburgiksi 1917, ja takaisin Phila-
delphiaksi 1917. Laiva romutettiin Genovassa vuon-
na 1923.

jonnekin muualle kuin
Kauhavalle. Lähettäjäksi
osoittautui joku kaukaisem-
pi Pärssinen-niminen su-
kulainen. Kirjeessä lienee
kerrottu kuulumisia ja ky-
sely huolestuneena suku-
laisten vointia, ja ovatko he
elossa, sekä heidän uusia
osoitteitaan. Kirjeessä ky-
syttyjen perheiden kuulu-
miset ja uudet osoitteet isä-
ni varmaan sai joiltain su-
kulaisilta ja lähetti vastaus-
kirjeen Amerikkaan.

Kyseisen tapauksen
muistettuani halusin kat-
soa löytyykö netistä myös
Amerikkaan saapuneesta
Pärssisestä tietoja. Yllättäen
listalta löytyi seitsemän
Pärssistä, yksi Parsinen ja
yksi Perssinen, joista kuu-
den lähtöpaikaksi oli kir-
jattu Pyhäjärvi (Pyhajarvi,
Pyhagrv, Pukajarvi ja Py-
hajaroi), ja yhden Kakisal-
mi.

Rekisteröidyin ja lähdin
tutkimaan kyseisiä henki-
löitä. He eivät tuntuneet
tutuilta. En tiedä ketään
isäni tai isoisäni läheistä
omaista, joka olisi muutta-
nut Amerikkaan. Valitetta-
vasti muiden kuin aivan lä-
hisukulaisten tuntemukse-
ni on heikko johtuen osit-
tain siitä, että asuinpaik-
kamme oli Etelä-Pohjan-
maalla, kun muu isäni suku
oli Satakunnassa, ja kans-
sakäyminen oli vain satun-
naista.

Halusin myös katsoa löy-
tyykö muista Pyhäjärven
suvuista tietoja. Kaasalai-
sista löysin kuusi muutta-
nutta henkilöä, joista kaksi
Pyhajarvelta (toinen kirjat-
tu Kaassalaiseksi), Pusa-
nimisiä oli neljätoista, joista
myös yhden lähtöpaikka oli
Pyhajarvi, ja Karilaisia yksi,
lähtöpaikka Kakisalmi.
Kukkoja löytyi peräti 20,
joista vain yksi (Pyhajaroi)
Pyhäjärveltä.

Saapuvien matkustajien
kirjaaminen esipainettuun
lomakkeeseen tapahtui
1900-luvun alkuvuosina
käsien ja vasta kaksikym-
mentäluvulla kirjoitusko-
neella. Vastaanottolistoihin
nimen oikea kirjoittaminen
lienee ollut hankalaa ame-

MATCHING PASSENGER RECORDS

REFINE SEARCH
NEW SEARCH
LOAD SEARCH
SAVE SEARCH
SEARCH TIPS

VIEW: Exact Matches Only
Close Matches Only
Alternate Spellings Only
Sounds Like Only
All Records

Below are the records that match the name you entered. If you don't find the passenger you seek on this group of records don't give up! Also, many passengers' names were misspelled. You can also try clicking on the "close matches" or "alternate spellings" boxes at the top of the page to ask the system to search for spellings that have similar sound values. (e.g. Lansky, Lanski, Landski would all sound the same.)

Exact Matches (7)	Name of Passenger	Residence	Arrived	Age on Arrival	Passenger Record	Ship Manifest	Ship Image
1.	Antti Parssinen	Pyhagrv, Finland	1909	24	View	View	View
2.	Heikki J. Parssinen	Pyhajarvi, Finland	1922	22	View	View	View
3.	Johannes Parssinen	Kakisalmi, Finland	1913	19	View	View	View
4.	Matti Parssinen	Butte, U.S.	1921	34	View	View	View
5.	Matti Parssinen	New York, United States	1922	37	View	View	View
6.	Mikko Parssinen	Pyhajaror, Finland	1913	20	View	View	View
7.	Mikko Parssinen	Pyhajarvi, Finland	1910	22	View	View	View

About the Foundation | Press | Contact Us | Terms of Use | FAQ | Privacy

Hakutuloksena löytynyt, Amerikkaan saapuneiden Pärssisten matkustajalista vuosilta 1909-1922.

rikkalaisille kielen erilaisuudesta johtuen.

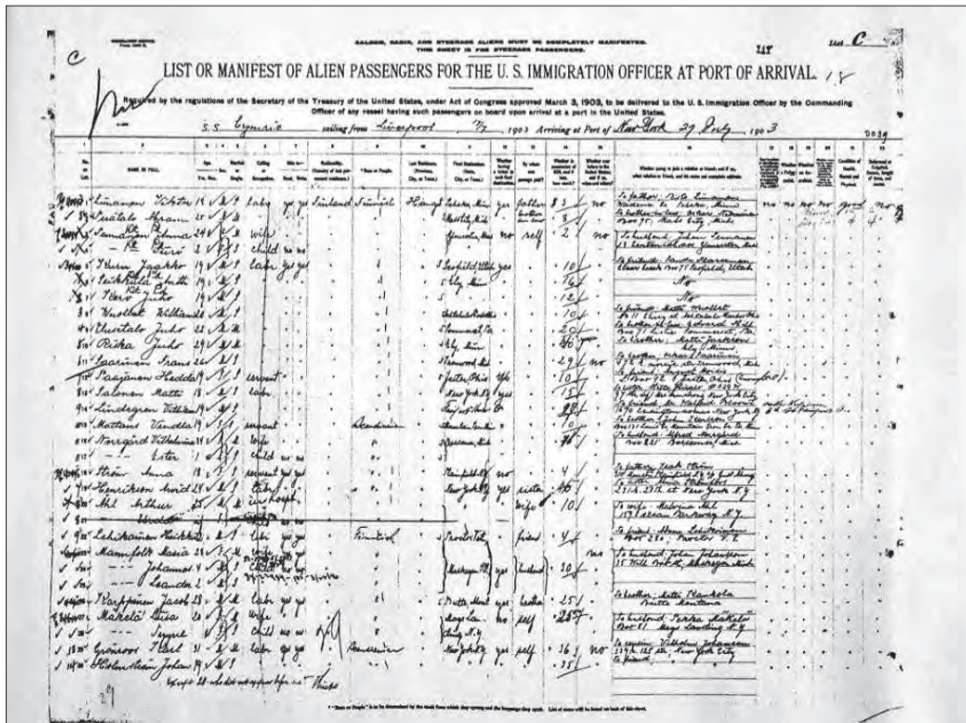
Internet auttaa etsivää

Netin kautta näitä tietoja
pääsee tutkimaan osoitteesta
www.ellisland.org. Siitä
avautuu Ellis Island Founda-
tionin aloitussivu. Eteen-
päin pääsee ilmaisen rekisteröi-
misen ja erilaisten se-
laussivujen kautta.

Toivotan antoisia hetkiä
asiasta kiinnostuneille.

PAULI PÄRSSINEN

**Valokuva Cymric-laivan
matkustajaluettelosta,
josta löytyy matkustaja
Matti Salonen, Pauli
Pärssisen Kaisa-vaimon
isä 18-vuotiaana.**

Sukumme vanhin
TOINI LAPPALAINEN
o.s. Humala

s. 17.3.1912 Vpl Pyhäjärvi
Vernitsa
k. 19.1.2009 Ikaalinen

*Kulje Äiti kerallamme
Mummo rakas muassamme
Voiman lähteenä lähellä
Elä muistoissa mukana
Sävelinä sieluissamme
Elämämme enkelinä
Taivaan veräjän takana*

Kiittäen ja kaivaten
**Lapset perheineen
Lastenlapset perheineen
Lapsenlapsenlapsi
Sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa. Kiitos osanotosta. Kiitos Vuodeosaston ja Toivolansaarikodin henkilökunnalle Toinin hyvästä hoidosta.

Rakkaamme

**Aarne Olavi
KARPPANEN**

* 5. 11. 1923 Vpl Pyhäjärvi
† 13. 1. 2009 Tampere

*Loppui tuskat tuli rauha,
uni kaunis ikuinen.*

Kiittäen ja kaivaten
**Lempi
Pasi ja Esa perheineen
sisarukset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**

Siunattu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme
Eino Kalevi Luukkanen

* 26.7.1938 Pyhäjärvi Vpl
+ 23.1.2009 Lavian vuodeosasto

*Portaat elämän loppuneet,
ylös asti kuljettu.
Jäljelle jääneet kyöneleet,
muistot rakkaat sydämeen suljettu.*

Ikävöiden
Marja-Leena

*Talvisen taivaan tuulet,
Eino-pappa mukaanne ottakaa
ja hellästi kantakaa sinne,
missä uupunut levon saa.
Hän on kulkenut pitkän matkan,
mailta Karjalan kunnaiden.
Kantakaa lepoon rauhaisaan
ja uneen ikuiseen.*

**Merja, Tapio, Kalle ja Onni
Taru, Teijo, Toni ja Tiia
Sari, Ari-Pekka, Elina ja Eero**

Hyvää matkaa Pappa
lastenlapset

**Toivo-veli perheineen
Sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu 21.2.
Kiitos kaikille osanotosta suruumme.

Kirkonsanoma

"Herra, ole minulle armollinen ja pelasta minut!" (Ps. 26: 11)
Kun viimeksi kävin Karjalan matkalla, minulla oli mahdollisuus käväistä myös Valamon luostarisaaressa. Jälkeenpäin ajatellen sieltä jäivät mieleen kolme asiaa: kaunis ja erinomaisesti suomea osaava opas, järjestyvän upea varttitunnin ortodoksinen kirkkokonsertti ja muistoksi ostamani rukoussormus.

Rukoussormus on ohut, hopeinen sormus, johon on upotettu pieni kristalliristi. Sormuksen kehää kiertää venäjänkielinen teksti, joka suomeksi merkitsee: "Jumala ole minulle armollinen ja pelasta minut." Tuon sormuksen näkeminen teki minuun voimak-

kaan vaikutuksen. En ollut ennen nähnyt sellaista. Tahdoin ehdottomasti ostaa sen. Koin runoilijan sanoja lainaten, että "sama hiljainen, arka pyyntö nousi syvästä itsestäin". Minusta tuntui, että tuon rukouksen turvin haluan ja voin elää hautaan asti.

Sormus on kokenut jo kovia. Se katosi. Eräänä päivänä naapuriseurakunnan kappalainen tuli luokseni ja kysyi, oliko minulta kadonnut jotain. Hänellä oli mukanaan kirjekuori, johon hän oli tallettanut löytämänsä sormuksen. Hän oli havainnut lumessa jotain kiiltävää, joka osoittautui sormukseksi. Parkkipaikasta hän oli päätellyt,

että se voisi kuulua minulle. Sormus oli auton pyörän alla vääntynyt, mutta kultaseppä sai sen oikaistuksi. Olin saanut aarteeni takaisin. Olin kiitollinen.

Tuo aarteeni, rukoussormus, muistuttaa minua kahdesta tärkeästä asiasta: omasta asemastani Jumalan edessä ja Jumalan ajatuksista minua kohtaan. Syntisenä ihmisenä pyhän Jumalan edessä en voi muuta kuin anoa armoa. Jumalasta Raamattu vakuuttaa: "Anteeksiantava ja laupias on Herra. Hän on kärsivällinen ja hänen armonsa on suuri. Niin kuin isä armahuttaa lapsiaan, niin armahtaa Herra niitä, jotka pelkäävät ja rakastavat häntä."

Rukoussormus muistuttaa minua myös suurimmasta aarteestani, Jeesuksesta ja hänen rakkaudesta. "Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta." Jeesus on tämän tehnyt sovittaessaan ristinkuolemallaan meidät Jumalan kanssa. Tähän perustuen saamme luottavaisesti pyytää: "Herra, ole minulle armollinen ja pelasta minut." Hän kuulee rukouksemme ja pelastaa meidät ansaitsemastamme kadotustuomiosta iankaikkiseen elämään.

MIRJA TENKANEN
Seurakuntapastori
Sastamalasta

Mirja Tenkasesta rovasti

Turun arkkihiippakunnan piispa **Kari Mäkinen** myönsi 10.12.2008 rovastin arvon Sastamalan seurakuntapastori **Mirja Tenkaselle**.

Mirja Tenkanen toimi Vpl Pyhäjärvi-Säätiön hallituksessa v. 1990-2006. Sydämmelliset onnittelevat rovasti Tenkaselle. - S.R.

Pyhäjärvi-Säätiön edustajat **Reino Äikiä, Salme Rintala ja Yrjö Kaasalainen** onnittelevat rovasti **Mirja Tenkasta**.

Toini Lappalaisen muistolle

Pyhäjärven Vernitsan kylän vanhin **Toini Lappalainen** o.s. Humala nukkui pois 19. päivä tammikuuta 2009. Hän oli syntynyt Vernitsalla 17.3.1912 ja olisi täyttänyt ensi kuussa 97 vuotta.

Toini kasvoi kahdeksanhenkisessä sisarusarjassa, josta elossa on enää 91-vuotias veli **Einari Humala**. Toini avioitui vernitsalaisen **Aarne Lappalaisen** kanssa 1934 ja heille syntyi yhdeksän lasta.

Kahden evakkomatkan jälkeen Lappalaiset saivat siirtolaistilan Ikaalisten Kivakkalasta. Rakennettiin tarvittavat asuin- ja talousrakennukset sekä raivattiin lisää peltoa. Aarne-puoliso oli vammautunut sodassa ja joutui olemaan pitkiä aikoja sairaalahoidossa. Suuri lapsikatra, maatalon- ja karjanhoito jäivät Toiniemännän harteille. Lapset kasvoivat vuosi vuodelta avuksi, mutta työtä tosiaan riitti.

Toini koki 1970 suuren selkäläikkauksen ja sen jälkeen maanviljelystyöt ja karjanhoito oli lopetettava. Hän osti Ikaalisten keskustasta kerrostaloasunnon ja

pojista **Leo** otti maatalon hoitoonsa.

Karjalan matkoilla Toini ja Einari-veljensä olivat verrattomat opastajat suvun nuoremmille. Tuntui, että he muistivat joka kivenkin paikan. Einari on mainio kertoja, joka hersyvän huumorin myötä kertoi mainioita juttuja Vernitsan asukkaista.

Toini asui täysin itsenäisesti kodissaan 95-vuotiaaksi. Lapset pitivät hyvää huolta ja vilskettä riitti, kun lasten lisäksi lastenlapsia oli 12 ja lastenlastenlapsia 14. Mitä pienempi lapsi, sen mieluisampi uusi tulija oli mummolle. Sairaudet veivät hänet sitten sairaalaan, josta ei enää palannut kotiin.

Siunaustilaisuus oli 7. helmikuuta Ikaalisten kirkossa. Arkkua tuotaessa kirkkoon urut soittivat hiljaisesti Karjalan kunnalla. Virtenä laulettiin Toinin lempivirsi. Hänelle oli muistoissa kauniimpana säilynyt oman syntymäpäitään rippikirkko, sekä rippiläksyksi elämän matkalle annettu virsi 184, Mä kaulniin tiedän kukkasen.

Timo Köntti lauloi py-

häjärveläisille tutun Pyhäaamun rauha. Pastori **Juha Aila** suoritti siunauksen. Saattomusiikkina urut säestivät hiljaisesti, kun Konevitsan kirkonkellot soivat. Uruista voidaan kuulla monenlaista musiikkia.

Muistotilaisuudessa laulettiin karjalaisille tuttu virsi Kiitos sulle Jumalani. **Lea**-tytär lausui Saima Harmajan runon ja lastenlapset lukivat adressit.

Pentti Lappalainen muisteli vanhempiensa **Juha** ja **Hilma Lappalaisen** sekä setänsä **Aarne** ja **Toini Lappalaisen** yhteisasumista Lappalaisen talossa Vernitsalla. Hän muisteli myös jälleenrakentamisen suurta urakkaa, jossa myönteistä oli se, että Karjalan tutut kyläläiset oli sijoitettu samoihin kyliin. Tuttu naapuri tai sukulainen antoi työapua, mutta oli myös henkinen tuki.

Sotaveteraanityötä tekemänä hän muistutti sotaveteraanisukupolven raskaita kokemuksista, eikä yksin miesten. Hän totesi, että kyllä ne tutut karjalaisnaiset, ja Toini heidän joukossaan, olivat väännetty viisaimmasta puusta. Kesti-

vät ja jaksoivat valittamatta. Puheensa päätteeksi hän luki Veteraanin iltahuudosta hieman muunnellun säkeen.

*Ylväänä Karjalan heimo,
tuskaansa kantanut on.
Maa-äiti suojaansa sulkee,
Toinikin poissa jo on.*

SALME RINTALA

Merkkipäiviä

Martti Pakarinen 80 vuotta

Kun ajattelemme isää, hänestä ei voi kirjoittaa mitään tavanomaista. Kun ajattelen meitä lapsia tai jälkikasvuamme, niin ihan samaan tulokseen tulemme: persoonallista ja luovaa väkeä, jota ei hirvittä omien polkujen kulkemisen.

Süspä on aika tärkeää, mitä haluamme kertoa isästä, papasta, Martista eli meidän Masasta.

Olisiko meillä oppimista vastuun ottamisesta? Siitä, että pieni, kymmenvuotias poika ymmärtää sen, että äidin pitää jotenkin vähillä varoilla selviytyä äärimmäisissä olosuhteissa, kun isä on rintamalla. Meille hän sodanaikaisesta elämästään kertoessaan sanoi jatkuvasti, että ”sitt’ meill’ ei oll’ mittää hättää”. Kaiken kaikkiaan sota, kodista luopuminen, evakon tiet edestakaisin jättivät tunteelliseen pieneen poikaan syvät ja parantumattomat jäljet.

Martti oli sisarusten kertonan mukaan nopea oppija: hallitsi kertotaulut, osasi lukea ja antaa nopeat vastukset opettajan kysymyksiin – siskojen harmiksi hän oppi kertotaulut noin vain ilman suuria ponnistuksia ja muisti kaikki koulussa puhutun. Hänellä oli myös käsitys vastuusta koko yhteisöä ajatellen eli kaikin tavoin hän yritti hankkia lisätuloja ja tehdä kauppia ja saada turvallisuutta perheen elämään, mikä ei ollut kovin helppoa sodan jaloissa. Onneksi hän rakasti Pyhäjärven Lahnavalkaman aaltoja, vettä ja sen kaloja. Sieltä saatiin upeat lahnat ja muut kalat omaan käyttöön suolattaviksi ja ylimäärät muille jaettavaksi. Isä-Heikki tunsu Lahnavalkaman ja Keljanlahden parhaat kutupaikat, ja saaliit olivat sen mukaiset.

Pyhäjärven rannoilla asustivat myös parhaat ystävät. Sellaiset pojat, joiden kanssa oli ilo tehdä kepposia – ja ennen kaikkea musisoida. Lindqvistin perheellä oli harmooni, jota yhdessä soitettiin, kun muilta hurjuuksilta ehdittiin. Koiruuksiakin kokeiltiin. Yhdessä pojat harjoittelivat tupakan polttoa. Lyhyeksi jäi poikien kokeilu, sillä halkopinon takana poltetut Työmiehet aiheuttivat kauhean oksennustaudin, joka tyrehtytti halut loppuiksi äidin moitteiden saattamana.

Koko sukunsa tradition tavoin Martti rakastaa hevosia. Elämänsä aikana hän on kasvattanut niitä kymmeniä, mutta samalla ollut viime vuosikymmenien aikana yksi merkittävimmistä hevosurheilun kannattajista ja sen järjestöisistä rakentajista. Me kaikki lapset muistamme erittäin hyvin isän matkat niin Neu-

vostoliiton kuin Yhdysvaltojen tärkeimpiin hevoshuutokauppoihin. Niillä matkoilla todelliset hevosmiehet rakensivat tämän päivän suomalaisen hevosurheilun kivijalkaa ja maamme hevosjalostusta. Hän on ollut aivan viime vuosiin asti myös haluttu neuvonantaja ja lähes suureni hevosten vaivojen arvioija lähipiirissä ja -seuduilla.

Käden taidot ovat olleet Pakarisen perhekunnan lahjoista ehkä yliverlaisin: naiset ovat aina osanneet tehdä mitä moninaisimpia käsitoita eivätkä miehet ole jääneet lainkaan jalkoihin. Veljiensä tapaan isä on taidokkaasti osannut käsitellä puuta materiaalina taloista kaappikelloihin ja puukkoihin. Satoja puukkoja tehdessään hän myös perehtyi teräksen takomiseen ja valmisti itse kaikki puukontekoon tarvittavat työvälineet, jotta sai valmistettua haluamansa tasoiset – myös esteettisesti tyydyttävät – puukot.

Isän kätevyyttä on riittänyt piirakanteon Suomen mestariksi asti.

Isä on aina kannustanut meitä uuden oppimiseen, opiskeluun, jatko-opintoihin ja korostanut ahkeruuden ja varsin kauaskatseisesti kielitaidon tärkeyttä sekä lapsille että lastenlapsille.

Kun ajattelemme isää, hän on ollut ehdoton kaikessa, mihin hän on ryhtynyt. Kaiken toimeliaisuutensa rinnalla hän on arvostanut paljon kirjallisuutta. Voi sanoa, että hän on lukenut valtaisan määrän kirjoja: kuka meistä voi sanoa lukeneensa kolmeen kertaan esimerkiksi Raamatun läpi. Nyt kun lukeminen ei enää suju vaivatta, äänikirjat ovat korvanneet kovakantiset; menceillään on paraikaa Aleksis Kiven tuotanto.

Meille lapsille isä on laulanut paljon, kertonut ikävöimästään Karjalasta, siellä eläneistä ihmisistä ja sukunsa tarinasta. Hän on myös telminyt kanssamme ja leikkinyt, mutta hän on ollut myös paljon poissa jatkuvan rakentamisen ja hevosharrastuksen liittyvien kilpa-ajojen vuoksi.

Musiikki on Martille tärkeää edelleenkin. Koko elämänsä hän on voinut purkaa tuntojaan musiikin kautta. Viime vuosikymmenien kuoroharrastus Kanelmichissä ja Aikapojissa ovat merkinneet hänelle paljon ja auttanut aivoinfarktin jälkeisessä kuntoutumisessa. Kuorojen kautta hän on myös saanut runsaasti ystäviä.

Pyhäjärveläisyys ja karjalaisen perinnön vaaliminen on ollut isää lähellä. Meidän elämässämme se on toteutunut kielenä ja kulttuurina eli tarinoina, äidin

Liisa ja Martti Pakarinen kotonaan Martin 80-vuotispäivänä.

Vammalan karjalaseuran puheenjohtaja Pekka Salonen ojentamassa Martti Pakariselle syntymäpäivätervehdystä.

jokalauantaisina kakkaroina ja jokakesäisinä Pyhäjärvijuhlina, joissa me lapset posket punaisina jännityksestä odotimme Kaiun muistoviestiä.

Martti on toiminut aktiivisesti Vammalan karjalaseurassa, sen varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana vuosina 1998-2005, samaan aikaan myös Sata-

kunnan piirihallituksessa. Vammalan karjalaseuran kunniajäsen hänestä tuli 2008.

Nämä ystävät vuosien takaa olivat lähisuvun kanssa juhlimassa 23.1.2009 kun hän täytti 80 vuotta.

PIRJO ja MARJA

Merkkipäiviä

90 vuotta täyttää 1.3.2009 **Vieno Oksanen**, o.s. Virolainen. Hän on syntynyt Vpl. Pyhäjärvellä Yllönpään kylässä. Juhlii Kytösaaren vanhainkodissa.

JULKAISEMME joka numerossa tietoja perhejuhlista. Kysythän asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Käden taidon näyttely
Vammalassa
Sastamalan
(ent. Tyrvään)
seudun Museossa,
osoite Jaatsinkatu 2.
Näyttely on avoinna
tämän vuoden loppuun.
Museon aukioloajat
ke-pe klo 12-18 ja
la-su klo 12-16

Nuijan varresta

Heimotietoutta

Meillä karjalaisilla on ilmeisen korostunut heimotietoisuus erityisesti siitä syystä, että menetettyämme kotiseutumme haluamme muistojen ja karjalaisen kulttuurin avulla pitää yllä heimotietoisuuttamme. Sama ilmiö pätee monien muidenkin kansojen kohdalla. Venäläisistä on ainakin aikaisemmin sanottu, että he potevat ulkomailla ollessaan aina suunnatonta koti-ikävää. Oli totta tai ei, aiheesta on **Andrei Tarkovski** tehnyt hienon elokuvan *Nostalghia* (1983).

Suomen eri maakuntien heimotietoisuudet ovat myös jonkinlaisessa kilpailusuhteessa keskenään. Jokainen heimo haluaa ainakin jossakin suhteessa olla Suomen paras. Usein tämä asenne johtaa jonkinasteiseen nokitteluun, ja niin kauan kuin se pysyy huumorin puolella, asiassa ei ole ongelmia. Mutta jos kilpailu johtaa toisten heimokulttuurien pahansuopaan tyypittelyyn ja suoranaiseen vääristelyyn, se ei enää olekaan oikein hauskaa.

Tietoisesti karjalaisena ja pyhäjärveläisenä minulle ei ole ollut suuri ongelma omaksua evakkopaikkakuntani Huitisten ja maakuntani Satakunnan kotiseututietoisuutta. Tätä ovat edesauttaneet hyvät naapurit, koulutoverit, myöhemmin Satakuntalainen Osakunta, Satakunnan Kilta sekä Nousee Satakunnan kansa. Osaksi siihen on saattanut vaikuttaa sekin, että äitini isä **John Nikolai Sulander** oli aikanaan muuttanut Kannakselle Tyrväältä, ja hänen sukunsa juontaa kauas taaksepiin Köyliön seuduille. Hän ei koskaan oppinut puhumaan Karjalan murretta ja taisi loppuun asti vähän ihmetellä vaimonsa, **Katri**-mummon hanakkuutta piirakanleivontaan. Tunnen ihan oikeasti olevani myös satakuntalainen.

Satakunnan Kilta pitää vuosijuhlansa tammikuussa P. Henrikin päivän tienoilla. Tässä juhlassa tulee lähes joka kerta vapaan sanan aikana esiin Satakunnan kahden tärkeimmän kaupungin, Porin ja Rauman, välinen nokittelu. Tänä vuonna raumalainen puhuja iloitsi siitä, että uudestaan elyvetetty rannikko noudatteleva historiallinen postitie kiertää Porin. Lisäksi hän keksi tien linjaukselle toisenkin syyn: posti on aina viety vain sinne, missä osataan lukea. Viimeistään ensi vuonna odotamme Porin puolelta yhtä mehevää vitsailua.

Tämän vuoden kihupyhäämme vietetään Nokiolla, Pirkkanmaan ydinalueella. Voisi olla hyödyllistä ja hauskaa tutustua juhlaan mennessä Tampereen ja sen ympäristön kotiseututietoisuuden sisältöön ja saattaa sen parhaat piirteet kohtaamaan oma karjalainen identiteettimme, aina hyväntahtoinen hymy suupielessä.

JUHANI FORSBERG
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varapuheenjohtaja

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n
Kevätkokous la 21.3.2009 klo 13.00
Karjalatalolla, Laatokka-salissa.

Sääntömääräisessä kevätkokouksessa käsitellään mm vuoden 2008 tilinpäätös ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle.

Kokouksen jälkeen toimittaja Tuovi Paju esitelmöi aiheenaan ”Pyhäjärveläisten paikannimien keruu, muistoja 50- ja 60-luvun matkoilta”. Tuolloin vain vajaan 15-20 vuotta aiemmin Vpl. Pyhäjärveltä lähteneitä evakkoja tapaamassa Kokemäenjoen varren pitäjissä kiersi Helsingin yliopiston opiskelijoita. Heistä terijokelaistaustaisen Tuovi Pajun muistot ovat kiintoisaa kulttuuriperintöä. Tällä värikkästä mutta napakasta kielenkäytöstä mm. radiossa tunnetulla toimittajalla on n.s. sana hallussa! Muhevien muistojen lisäksi nähdään otoksia tallella olevista valokuvista.

Kahvia/teetä ja pientä suuhunpantavaa. Pidämme myös arpajaiset, joita varten toivomme tuotavan lahjoituksena pieniä arpajaisvoittoja. Kokouksen yhteydessä on saatavana Vpl. Pyhäjärven vaakunalla varustettua T-paitaa, ”Muistojen järvi” dokumenttifilmiä DVD:nä sekä seuramme 50-v historiikkia.

Lämpimästi tervetuloa kaikki pyhäjärveläiset ja pyhäjärveläisyydestä kiinnostuneet!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry, hallitus

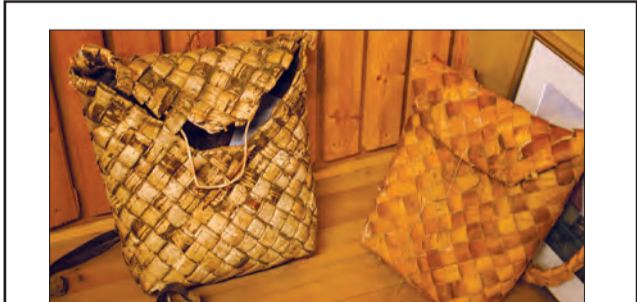
Itse tehtiin, mitä tarvittiin

Anja Variksen tekemät neulakintaat ja mm. Anna Hämäläisen pitsipaita, esiliina ja kartiini, puoliverho.

Pyhäjärven puku, joka on peräisin Elsa Vartiainelta Sortanlahdesta. Viitan lahjoittaja Katri Hämäläinen. Taustalla Kalervo Kajanderin ryijy 1800-luvulta.

Keljan kylästä peräisin oleva Pakarisen perheen tuohikontti (vas.) saatiin Suomeen vasta muutamia vuosia sitten. **Matti Pakarinen** kertoo tarinan:

”Vuoden 1991 elokuulla kävimme ensi kerran sodan jälkeen luovutetulla kotiseudulla Karjalassa, kotitalossa Keljan kylässä. Mukana oli Matti Pakarinen tyttäriin ja sisaren ja veljien lapsia. Kotitalossa asui silloin venäläisiä perheitä. Isä-Matti pyysi talon asukkaalta käydä tuvan vintillä. Sieltä löytyi tuohikontti, mitä hänen vuonna 1872 syntynyt äitivainansa käytti marja- ja sienikonttina. Aikaisemmin sitä käytettiin kalakonttina, myös eväiden kuljuttamiseen kesäisin karjatilalle salomökkiin. Taitoimme kotipihalta pihakukkiä, jotka toimimme kontissa Sylvi-äidille tervehdyksenä koti-Karjalasta”.

Pyhäjärvi oli vauras maalaispitäjä, jossa käden taitoja tarvittiin monen tarvekalun ja kudonnaisen tekemiseen. Näistä on nyt näytteitä esillä Sastamalan seudun Museolla; vanhimmat 1800-luvun puolelta.

– Naisten ja miesten käsityöharrastus oli hyvin yleistä ja joukossa oli tosi taitaviakin. Pyhäjärvellä ei mikään erikoinen ammattialue erikoistunut yleiseksi, niin kuin muutamissa muissa Kannaksen pitäjissä; kuten esimerkiksi Valkjärvellä kiesit, totesi näyttelyn avajaisissa esitelmän pitänyt **Salme Rintala**.

Entisessä Viipurin läänissä sijaitseva Pyhäjärven pitäjä sijoittuu Karjalan Kannaksen keskiosaan, jossa asukkaita ennen sotia oli yli 8000 henkeä. Alueella on ollut asutusta jo kivi-kauden ajalta.

– Varhaisimmista käden taidoista Viipurin läänin Pyhäjärvellä kertovat kauniisti taotut pronssiset kupurasolki Kuumajärveltä ja rannerengas sekä vyörensä Puikkoisista. Kansallismuseo arvioi korujen olevan vuosilta 800-900 j.Kr.

– Vaikka aluetta ovat hallinneet Ruotsi ja Venäjä, ovat alueen suomalaiset asukkaat pysyneet paikallaan aina vuoteen 1939 asti. Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen ja silloin alue ensimmäistä kertaa tyhjentiin totaalisesti asukkaista. Lähtö tapahtui nopeasti ja valtavat määrät tavaraa jäi koteihin ja sodan jalkoihin.

Rintala kertoi erään venäläisen vuosia myöhemmin todenneen: ”Kun saavuimme vallatun alueen koteihin, tuli oven avatessa outo tunne. Kaikki kodin esineet olivat paikallaan, ja tuntui, että omistajat ovat vain hetkeksi piipahtaneet kodistaan. Heidän henkensä leijui edelleen kodin esineissä”.

– Meille pyhäjärveläisille onkin hyvin tärkeää, että Sastamalan Museoon on joitakin esineitä saatu pelastettua.

Seppä oli arvostettu mies

Veneenteko oli ehkä yleisintä. Veneissä oli kaksi mallia: Pyhäjärven vene ja isot Laatokan veneet, jotka olivat omaa luokkaansa.

– Tuohitöitä valmistivat sekä miehet että naiset. Niitä opettelivat työt ja pojat paimenessa. Tuohi oli hyvin monipuolinen raaka-aine. Siitä tehtiin kahdenlaisia jalkineita, varrellisia virsua ja tuohitohveleita. Tuohikopsaa käytettiin kylvövakkana, pienemmällä kopsalla emäntä kuljetti aistasta jauhoja. Kontteja tehtiin erisuuruisia, kalakontteja ja eväskontteja. Marjaropeet, marjakopat eli naperkat, puukon- ja luiskantupet, lasten pallot ja monet muut esineet syntyivät

tuohesta, selvitti Salme Rintala.

Sepän työ oli arvostettua. Pyhäjärvellä oli 44 kylää, ja useassa kylässä oli paja, ja muutamat sepät olivat erikoistuneet määrätylealalle.

– Aprakkaseppä tuli taloon pitemmäksi ajaksi ja hän korjasi niin aurat, kuokat kuin monet muut taontaa vaativat työt. Hän sai palkkansa eli aprakan syksyllä luonnon tuotteilla. Sirpin takominen lienee ollut taitoa kysyvää, koska sanottiin: ”Soap sitä sepäks sannuo, kuka siivo sirpi soap”. Oli myös viikate-seppiä ja tuurantekijöitä. Hevosten kengittäjä takoi kengät ja naulat. Joka kodissa oli uhvatta eli sepän takoma uunihanko. Sillä saatiin kätevästi karjalanpaistiruukku eli potti siirrettyä uunin perälle. Sepän arvostuksesta kertoi sanonta: ”Sepän haudalla pitää olla rautaristi ja rautaketjut haudan ympärillä”.

Saaprussa veistoa, Tiitualla savea

Myös puutyöntekijöitä oli Pyhäjärvellä runsaasti. Oli kärrinpyörrien, rekien, sukien ja kanteleen tekijöitä. Puuastioiden, saaviin, tiinujen, pyttyjen ja kirnujen valmistajia oli useammassa kylässä.

– Miesten käsityökoulu toimi mukanaan uudenlaisen innostuksen puutöihin. Vuonna 1919 paikallisen maamiesseuran pyynnöstä Viipurin läänin kotiteollisuusyhdistyksen siirrettävä miesten käsityökoulu siirrettiin aluksi Saaprun kylään. Koulua sanottiin veistokouluksi ja se toimi Pyhäjärven eri kylissä 10 vuoden ajan. Monen kodin kalusto veistokoulun ansiosista meni tuohon aikaan uusiksi – ja monenkohan miehen peukalo sijoitettiin myös oikealle paikalle, tuumaili Rintala.

Miesten käsistä valmistui myös naisten käsistöitä varten tarvittavia rukkeja, kangaspuita ja vyöhdinpuita.

Saviastioiden valmistuspaikka oli Tiituan kylässä. Pyhäjärvellä yleisimmin käytössä olevat saviastiat eli potit olivat maitopotti, isohko saviruukku. Pienpiikkum eli kissankuppi ja rieskapotti oli korkeahko, yläreuna sisäänpäin käännetty. Rossapotti oli lasten pieni vati, keskolaine keskikokoinen, ja riethylävät matala paistinvatit.

– Pottien lisäksi Tiitualla valmistettiin kukkopillejä, isoja taikinaruukkuja ja kukkavaaseja tilaajan kaavoilla toteutettuna.

Suutareita ja räätälimestareita oli pitäjässä useita. Suutarit eivät vain korjailleet kenkiä, vaan valmistivat nahasta hienoja kenkiä.

– Minulle mm. suutari **Heikki Tukiainen** Vernitillä valmisti vähän ennen talvisotaa kauniit kippura-

kärkiset nahkasaappaat. Niillä oli hyvä tepastella evakossa Pohjanmaalla, esitelmänpitäjä muisteli.

– Räätäleissä oli miesten seassa muutama nainenkin. Räätälit valmistivat kotikutoisista kankaista päällysvaatteita. Ompelijat olivat naisia ja tekivät naisten vaatteita.

Raaka-aineiden jalostus oli työlästä

Naisväkeä neuvoi pyhäjärveläinen sanonta ”*Kuo kangas, keritse lammis, ise viijel ja tikuta, meä sit vast ukol*”. Naisten käsistöiden kirjo Pyhäjärvellä oli varsin laaja, joita Salme Rintala lueteli muutamia.

– Käsistöiden raaka-aineet saatiin monen vaivan työnä, pellavasta ja villasta. Pellavan ohella viljeltiin hampuuakin, mutta sen lanka käytettiin vain kalastusverkkoihin.

Lampaat kerittiin Pyhäjärvellä kolme kertaa vuodessa, syksyllä, keväällä ja elokuussa.

– Villat karstattiin kolmeen kertaan. Ensin tehdään suuria latteita lepeitä ja viimeksi ohuita pyöristettyjä, joista villa kehrätään. Pyhäjärvellä käytettiin nimitystä leve, hahtuva ja leperä sanoja ei tunnettu.

– Langat värjättiin kotona ja kotoisin ainein. Kivenkarpeilla saatiin tummanruskeaa, sianpuolukan varsilla harmaata, pihlajan, lepän ja sipulin kuorilla erilaisia keltaisen ja ruskean vivahteita jne.

Pellavan valmistuksen oli useita työvaiheita.

– Ensin pellavat loukuttettiin, sitten lipsuttiin, viotettiin, häklättiin ja harjattiin. Näin saatiin pellavan hienoin osa, *aivinat*, ja karkeimmat *ruohtimet*, joista tehtiin miesten alushousuja, viileke- ja potuskasakkeja sekä naisten paitojen alaosa, ja kaikkein huonoimmat *peällistiet* eli tapurat.

– Jos haluttiin erikoisen hienoa lankaa ompelustautarinrihmaa varten, silloin aivinat vielä poastettiin eli uudelleen harjattiin ja niin saatiin hienoin laji, ns. *poastatiet*. Kyntilänpäivään mennessä piti olla kehruutyöt tehty ja rihmat ”riukuloit”.

Kehruun jälkeen alkoi kutominen, joka vaati taitoa ja aikaa. ”Ei kangas karate jouvu, keträpuu keikahelle”.

– Ennen kuin kangas oli saatu kudottavaan kuntoon, siinä oli monta mutkaa; luominen, kääriminen, niistin pujotus, pirtaan pujotus ja solmiminen.

Ei ollut ihme, että se pani tottumattoman huokamaan; ”Kuka alun alottais ja lopun lopettais, ni kylmie keskpaika keikuttaisi”.

– Jokaisen emännäksi aikovan oli osattava kutoa kankaat sekä vyöt. Naiset valmistivat kaikki omiin ja

perheensä sekä alus- että päällysvaatteisiin tarvittavat niin sarat kuin palttinatkin itse, samoin vuodevaatteet: mustavalkearuutuiset myötäjäispeitteet eli vaipat, röijyt ja potuskasakit. Myöhemmin alettiin kutoa myös lakanoita, pöytäliinoja, verhoja, mattoja ynnä muuta, mutta niihin aikoihin ostettiin jo kaupastakin pitokankaita.

Anopille kaksi vyötä

Pyhäjärven kansallispuvun perustuu Kansallismuseoon taltioituihin pyhäjärveläisiin vaatekappaleisiin.

– Kansallispuvun perustana on ollut 1800-luvulla käytössä ollut kansanpuku. Kansallispuvun kaunis ja hyvin suosittu tänäkin päivänä. Ja juuri suosionsa vuoksi puku koruineen on kansallispuvunevoston toimesta tarkoin tutkittu vuonna 1985.

Merja Kasasen tutkimus puvun historiasta ja puvun valmistamisesta työohjeineen on esillä näyttelyssä.

Pitsinnypläys oli hyvin vanha pyhäjärveläinen tekotapa.

– Tekotavaltaan se erosi Rauman pitsistä. Kun länessä käytettiin nypläykseen tynnyjä, niin Pyhäjärvellä pitsiä valmistettiin *myytinkirukin* avulla. Pitsejä käytettiin esiliinoissa, ”nästykeissä”, pääpyyhkeissä ja pyyhlinliinoissa. Pyhäjärveläinen röppynästyki oli ompelein ja syrjiin kiinnitetyin tilkkuröpsyyn tai pitsein koristettu nenäliina kirkkomatkoille. Sitä käyttivät sekä miehet että naiset hikipyyhkimenä. Miehet pitivät sitä hatussaan, naiset virsikirjan ympärillä, Salme Rintala kertoi.

Vyötä tarvittiin useita ja valmistettiin erilaisia.

– Kun mentiin naimisiin, anopille piti viedä kaksi vyötä. Niillä sidottiin kiinni kaikki lahjukset, samoin kapiosakit jne. Vanhat mummit osasivat alkukantaisella kudonnan periaatteella tehdä esimerkiksi kokkaniekka-, pokramo-, silmniekka-, virovyötä ja viilivyötä. Vyötä valmistettiin siten, että lattialla oli pystyssä lauta, jossa oli piikit. Siihen kiinnitettiin valmiiksi luotu kangas eli letti. Loimi pujotettiin kävyllä edestakaisin ja laudalla lyötiin. Sanonta kuuluu: ”Mieko keikaha kekalle, ni virovyö ei viiko synny”.

Kalsut ja kintaat

Kalsut olivat ikivanha asuste Kannaksella – ja myös Hämeeissä, joita nykypäivänä kutsutaan säärystimiksi.

– Kalsut olivat säärien verhot, jotka ulottuivat nilkasta polviin. Ne neulottiin puikoilla joko villa- tai pellavalangasta. Villaisia käytettiin talvella lämmikkeenä, kesällä pellavaisia esitämässä itikoita puremaan sääriä.

Puutöiden taitaja

– Kinnasneulalla neulominen oli hyvin yleistä koko Suomessa, mutta Karjalassa yleistä vielä 30-luvulla. Kinnasneula tehtiin puusta, luusta tai metallista. Kinnasneulalla tehtiin Pyhäjärvellä miesten rukkaspaset harmaasta villalangasta. Puikoilla tehdyissä kirjolapassis malleja oli todella runsaasti.

– On sanottu, että Rautaman pitsit, ryijyt ja karjalaisen ompelukirjaukset ovat Suomen kansallisen tekstiilitaiteen huomattavimmat tuotteet. Kannaksella kirjottiin päähineitä, paitoja, esiliinoja ja vittoja vaihtelevin kuosein. Samat aiheet, kuten kannus, pyörä, aita, siiviläinen, väärpää ynnä muut toistuivat, mutta kukin kirjoja piti kunnia-asianaan luoda uusiakin muotoja.

– Kuosien vaihtelu olikin tavaton. Pääväri oli punainen, jota keltainen, vihreä ja sininen säestivät. Kotona ollessa tytöt näitä pääläpuissa eli kehyksessä ompelivat. Pistokset tehtiin monella tavalla; luotoksittain, ristittäin, pykälittäin, lehtosittain, virvittäin jne. Eri kuoseilla oli omat nimensä.

Taidot siirtyivät äideiltä tyttärille

Naisten käsityötaitot siirtyivät aikoinaan äideiltä tyttärille, mutta innostusta laajemmillekin joukoille toivat 1907 perustettu Emäntäyhdistys, joka jatkui Marttayhdistyksenä.

– Pyhäjärvellä oli kaikkiaan 14 erittäin aktiivisesti toimivaa Marttayhdistystä. Niissä ammattitaitoisten kotitalousneuvojen ja käsityöopettajien opastuksella järjestettiin kutoma- ja ompelukursseja, lankojen värjäys-, köydenkeko-, niini- ja rottinkitöiden kurssit sekä monia muitakin kodin hoitoon liittyviä kurssit.

– Pyhäjärvellä oli 580 marttaa ja 41 pikkumarttaa. Näin nuortenkin naisten käsien myötä monet kodit saivat uutta ilmettä. Mutta ennen kaikkea niitä käsien taitoja tarvittiin, kun 70 vuotta sitten jouduimme jättämään kotimme ja aloittamaan tyhjistä todella taloudellisesti vaikeana aikana uuden kodin rakentamisen ja tekemään kotiin kuuluvat tekstiilit. Näistä sodan jälkeen tehdyistä ompelukirjontöistä ja muistakin tekstiilitöistä pidämme myöhemmin näyttelyn täällä museolla, ennakoivat Salme Rintala.

Näyttelyn esineistön esitteli **Marja Härmä**. Lähes kaikkien esineiden tekijä- ja luovuttajatiedot on saatu talteen, samoin tarinoita käsistöihin liittyen. Ohessa niistä kaksi.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Matti Pohjolainen.

Pyhäjärveläisistä käden taidoista miesten puukäsityöt muodostivat varsin huomattavan osan. Kaikki tarvekalut valmistettiin kotona ja puhdetöinä talojen pirtissä valmistuivat niin huonekalut kuin koriste-esineetkin. **Matti Pohjolaisen** täyttäessä 85 vuotta keväällä 2008 hän järjesti merkkipäivänsä kunniaksi mahtavan näyttelyn pitkän ja vaiherikkaan elämänsä varrella valmistamistaan puutöistä.

Kunniapaikalla näyttelyssä oli tuoli, joka on nyt mukana näyttelyssä Sastamalan seudun Museolla. Tämän tuolin Matti valmistti ns. veistokoulun kursilla Pyhäjärven Rotjalahden ja Enkkuan kylissä. Vi-

purin I kiertävä kotiteollisuuskoulu järjesti nämä kurssit. Monenlaisia muitakin esineitä valmistui ja myös oppia tuli tulevan elämäntyön avuksi.

Matti Pohjolainen toimi liikkeenharjoittaja yli 50 vuotta Äetsän Keikyässä. Monet ovatkin ne ikkunat ja ovet, joita vuosien varrella yrityksessä valmistettiin.

Jäätyään eläkkeelle puusepän taitojaan Matti käytti harrastuksissaan hyväkseen. Hän oli useaan otteeseen korjaamassa ja rakentamassa Inkerinmaan kirkkoja ja muistomerkkejä entiselle kotiseudulle Pyhäjärvellä. Hän osallistui myös Tyrvään vanhan kirkon uudelleenrakennustöihin monen vuoden aikana. Aivan erityisen muistomerkkin Matti halusi rakentaa sijoitettavaksi kirkkoon. Upea vaivaisukko ovenpielessä tervehti kirkossa vierailijoita. Hieman pienempi kaksoiskappale on sijoitettu Keikyän seurakuntakeskuksen tiloihin.

Vaikka Matti Pohjolainen itse on jo poissa, hänen 14-vuotiaan poikansa tekemä tuoli on omiaan kertoamaan pyhäjärveläisestä käden taidosta.

REINO ÄIKIÄ

Näyttelyä valmistelleet Salme Rintala ja Marja Härmä perehtyvät vihreän veran tarinaan.

Vihreän veran tarina

Vaatekomeron ovi houkuttelee minua. Avaan sen. Syytän taskulampun ja astun sysipimeään tilaan. Silittän hyllyjä ja laatikoita. Aivan komeron perällä hämöttää iso muuttoarkku. Menen sen luo, aukaisen kannen: vanhaa kellastunutta, rikkinäistä lakanaa, pellavakieppejä ynnä muuta. Käsi hamuaa syvälle arkun sisälmyksiin. Käsi osuu johonkin pehmeään ja villaiseen. Uteliaisuuteni herää. Vedän ja vedän kangasta. En näe taskulampun valossa muuta kuin että sylissäni on jotain pehmeää. Vasta alakerran sähkövalossa saan selville, että käsissäni on keskeneräinen, suuritöiden monivärkirjotyö ommelutuna vihreälle villakankaalle.

Työ ei ole aivan valmis. Ruosteisen parsinneulan silmässä on vielä keltainen villalanka, jolla joku on kirjoittanut joskus siellä jossakin, kun on tullut nopea lähtö kohti länttä. Keskeneräisen kirjontatyön kohtalo on surullinen. Se ei ole nähnyt päivänvaloa todennäköisesti viiteenkymmeneen vuoteen. Silmiini tulee taas kyyneleet, kun ajattelen miten karjalainen nainen on arvostanut käsityötään. Ehkä hän on ajatellut, että työ on pian valmis, villainen kirjontapeitto voi joskus olla koristeena tai ehkä lämmikkeenä. Siihen voisi kääriä talven tullen vaikka kymmenkuisen lapsen – minut. Käsityö on kuitenkin jäänyt arkun pohjalle odottamaan tekijäänsä ja hetkeä, jolloin tekijällä olisi aikaa rauhoittua työn pariin.

Aikaa ei tullut, tai aarre hautautui muun arvottoman tavaran alle. En ollut koskaan aikaisemmin nähnyt tai kuullut äidin puhuvan tai kaipaavan tuota vihreälle veralle tehtyä kirjontatyötä. En edes tiedä onko se äitini tekemä. Mutta kenenkäs muun.....

AINO PÖYHÖNEN o.s. Hämiläinen
Anna ja Kauko Hämiläisen tytär

Maria Pietilä esittelee Sylvi Pakarisen, Keljasta, virkkaamaa seinävaatetta.

Edith Kotasalmen, o.s. Teittinen, tekemä lottapuku.

Yrjö S. Kaasalainen ja komeat koirannahkakintaat, jotka on tehnyt Antti Hietanen Alakylästä 1900-luvun alulla.

Matti Pohjalaisen rintamalla jatkosodan aikana tekemä pakkakuppi.

Pellavaa Pyhäjärven pelloilta ja pellavankäsittelyvälineitä.

Vironvöitä, joiden päitä koristavat värikkäät tilkkuhapsut. Lahjoittanut A. Luukkanen (s. 1874) Yläjärvellä.

Kukon ja Komosen komeat kiertopalkinnot museon kokoelmaan

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen kokouksessa 9.2. kokouksen osanottajat vierailivat Sastamalan seudun Museossa. Vierailun aikana luovutettiin museoon kolme kiertopalkintoa, joista kahden historia on varsin merkityksellinen.

8.3.1978 lahjoitti maineikas pyhäjärveläinen, Kaiun entinen maratoonari **Taavetti Komonen** Yhdysvalloissa vuonna 1933 voittamansa Washington Star -lehden järjestämän maratonin kunniapalkinnon säätiölle. Lahjoittajan toivomuksen mukaisesti urheilutoimikunta kohdisti palkinnon ainaisesti kiertäväksi Pyhäjärvijuhlien yhteydessä juostavaan naisten 4x100 metrin viestijuoksun palkinnoksi. Palkinto kiersikin sitten toistakymmentä vuotta tyttöjen ja naisten joukkueilla, kunnes muistoviestien loputtua se jäi asiamiehen kaappiin. Nyt tämä arvokas palkinto sijoitetaan museon vitriinikaappiin.

Vuonna 1983 Nokialla asunut **Heikki Karttunen** välitti säätiölle pyhäjärveläissyntyisen, sittemmin Kanadaan muuttaneen lapsuudenystävänsä **Väinö Kukon** kirjeen, jossa tämä ilmoitti haluavansa lahjoittaa kaksi kiertopalkintoa säätiön piirissä tapahtuvaan urheilutoimintaan. Hallintoneuvosto otti ilomielin lahjoituksen vastaan ja vuoden 1984 lopussa Heikki Karttunen kävi luovuttamassa ko. palkinnot säätiölle.

Säätiön valitsema urheilutoimikunta **Esko Pohjolainen**, **Antero Pärssinen** ja **Osmo Juvonen** valmisti ko. palkinnoille käytötarkoituksen, jonka mukaisesti pienempi palkinnoista päätettiin kohdistaa Pirkan hiihdon palkinnoksi siten, että viiden vuoden aikana kukin pyhäjärveläis-taustainen osallistuja sai pisteet ja kolmen parhaan vuoden sijaluvut laskettiin yhteen ja palkinnon voitti omakseen parhaiten me-

nestynyt. Aikanaan sitten tämä palkintokisa ratkesi ja Kanadan hiihtoladuilta voitettu palkinto siirtyi Ikaalisista olevan **Matti Äijön** palkintokaappiin.

Toinen suurempi palkinto jäi odottamaan käyttötarkoitustaan ja kun sellaista ei vuosienkaan aikana ilmaantunut, nyt palkinto päätettiin siis luovuttaa nimiläatalla varustettuna museoon.

Kolmas kiertopalkinto oli säätiön itsensä hankkima ja sekin on nyt jäänyt käyttötarkoitusta vaille.

Molemmat Kaiun veteraanit Taavi Komonen ja Väinö Kukko ovat jo vuosia sitten poistuneet keskuudestamme. Heidän arvokas panoksensa pyhäjärveläisen urheilun tunnetuksi tekemisestä tulee kuitenkin säilymään. Aikaisemmin museoon on lahjoitettu vuodelta 1917 oleva Kaiun kiertopalkinto.

REINO ÄIKIÄ

Museonjohtaja Pekka Koskinen kiitti Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssistä pokaaleista. Vasemmalla Komosen palkinto, keskellä Kukon ja oikealla säätiön pysti. Kuva: Marjo Ristilä-Toikka.

Karjalan männiköstä Satakunnan savimaille

Kirjat

Uvilassa nykyisin asuva pyhäjärveläissyntyinen **Aino Simola** o.s. **Pärssinen** on aikaisemmin julkaisut oma kustanteena 2006 kirjan ”Kolmas Vaimo”. Nyt julkaistu toinen kirja on saanut otsikossa näkyvän nimen.

Aino Simola on onnistunut tallentamaan 104 sivua ja useita valokuvia käsittävään kirjaansa herkin kuvauksen Vpl. Pyhäjärvellä syntyneen tytön lapsuudesta ja varhaisuoruudesta. Kirjasta kuvastuu hienolla tavalla **Helena** ja **Matti Pärssisen** perheen elämäntarina aina rauhallisista kannaksen vuosista talvisodan evakkolähtöön, paluuseen takaisin Pyhäjärvelle ja jälleen pakon sanelemasta lähdöstä Tornion kautta Pohjanmaalle ja lopuksi Tyrvään kautta Kiikkaan, jossa nyt jo neitoseksi varttunut Aino jatkaa opintojaan Vammalassa.

Ainon isä **Matti Pärssinen** valittiin Pyhäjärven ja naapuripitäjäläisten äänillä eduskuntaan 1939 ja ns. pitkän parlamenttikauden jälkeen vielä uudelleen 1944. Vaikka isä joutui olemaan yhteisten asioiden hoidon takia paljon poissa

kotoa, hän kantoi jatkuvasti huolta perheensä turvallisuudesta. Perhe joutui Torniossa asuessaan pakenemaan muutamaksi viikoksi myös Haaparantaan Lapin sodan takia. Kirjan kerronta on miellyttävää luettavaa ja muutamat valokuvat ovat omiaan tuomaan perheen lukijan ulottuville.

Aino Simola os. Pärssinen on toiminut ammattinäyttelijänä, harrasteteatterien ohjaajana sekä puheilmastuksen opettajana.

Kirja on omakustanne ja sitä on saatavissa Aino Si-

molalta itseltään 18 euron + postikulut hintaan. Yhteystiedot ovat: Pappilantie 6 B 8 28450 Vanha-Uvila ja puhelimiten ovat 02-53899131 ja matkapuhelin 050-4338938.

REINO ÄIKIÄ

Isomummo Aino Simola ja pojanpojanpoika Jose.

Pyhäjärvi-juhlien 18.-19.7.2009 valmistelut etenevät Nokialla

Ensi kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlien juhla-valmistelut ovat edenneet rakentavassa ja hyvässä hengessä Nokialla juhlatuimikunnan puheenjohtaja **Esko Pulakan** johdolla (oik.). Kuvassa osa juhlatuimikunnan jäsenistä Nokian lukion tiloja katsomassa. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

Lähde Pyhäkylä-Seuran matkaan

Pyhäkylä-Seura järjestää ensi kesänä kaksi kotiseutumatkaa Vpl. Pyhäjärvelle. Matkat tehdään ennen ja jälkeen juhannuksen. Ensimmäinen juhannusviikon alkupuolella 14.-17.6 ja toinen 25.-28.6. Vastaavana matkanjärjestäjänä toimii Heli Salminen, jonka järjestämällä matkoilla moni on käynyt aiemminkin.

Majoitus on luonnollisesti Musakan lomakeskuksessa. Matkojen hintaan 310 euroa/hlö kuuluu linja-autokuljetukset, ryhmäviisumi, pääosa ruokailuista ja tulkin palvelut. Matkoille on jo runsaasti ilmoittautuneita, mutta lisää mahtuu vielä kevään aikana.

Pyhäkylä-Seura on nimennyt matkajaoston hoitamaan järjestelyjä. Siihen kuuluvat Jukka Pusa Sastamalan Kiihkasta, Seija Jokinen Huittisista, Irma Karppanen Sastamalasta ja Timo Pohjola Espoosta. Tiedustelut ja ilmoittautumiset jaoston jäsenille. Puheenjohtajan Jukka Pusan yhteystiedot ovat puhelin 0400 636 113 ja sähköposti jukka.pusa@metsatilat.fi.

Matkaan on lähdössä sekä varttuneempaa väkeä että nuorempia. Vanhemmilla matkalaisilla on omakohtaisia kokemuksia ja muistoja Pyhäjärvellä asumisesta, joita he voivat välittää nuoremmille. Useimpien nuorempien matkalaisten juuret ovat Pyhäjärvellä, joten matka on tilaisuus tutustua taustaansa ja saada suoraa tietoa silloisesta elämästä ja ympäristöstä. Monesta suvusta osallistuu kokonainen ryhmä.

Tälviisii myö tääl Lappeenrannas toimitaan

Olemme pieni Pyhäjärvi-kerho, ja toimintamme on myös pienimuotoista. Kun ei ole ollut mitään erikoista kerrottavaa, niin olemme olleet hiljaa. Mutta hiljaa oleminen on aiheuttanut epätietoisuutta Pyhäjärvi-kerhon olemassaolosta Lappeenrannassa. Kyllähän meillä täällä menneen vuoden aikana on ollut kuitenkin jonkin verran toimintaa. Silloin kun on tarvetta, puhelimella saamme yhteyden kerhomme jäseniin.

Vuosikokouksella aloitimme 2008 ”vuoden kiireet”, jonka jälkeen oli vuorossa kesällä laivaristeily Saimalla. Mukana meitä oli jo tuo tuttu kymmenen hengen joukko. Sää suosi risteilyämme, joka ulottui Mustolan sululle saakka. Syyskuun 21. päivänä aina niin energinen Vanhasen Orvokki kutsui taas kerran meidät Taipalsaaren Jauhialaan nyyttikesteihin. Sinnekin saapui tuttu joukko, ja Orvokin tarjoilun, kevyen ohjelman sekä seurustelun merkeissä aika kului raittoisesti.

Tästä eteenpäin jokainen voi tehdä omat johtopäätöksensä oikeasta ja väärästä: Nimittäin kerhom-

Lappeenrannan pyhäjärvi-kerholaisia nyyttikesteissä Orvokki Vanhasella Taipalsaaren Jauhialassa.

me ehtymätön voimavara näki vaivaa soittamalla jäsenistölle ja kysyi, nautitaanko joululounas vai ei. Mukaan lupautuivat lähes varmasti kaikki soiton saaneet. Mutta kun sovittu aika 11.12.2008 klo 13 koitti, niin paikalla olivat vain kutsujen soittaja ja allekirjoit-

tanut, eli kaksi henkeä. Sopii ihmetellä, miksi esimerkiksi peruutussoitto tulee vähää ennen sovittun ajan alkua – tai jää joltain kokonaan tulematta. Onko tämä oikeaa asennoitumista jo sovittuihin yhteisiin asioihin?

Kuluva vuosi näyttää, vieläkö Pyhäjärvi-kerholla on edellytyksiä toimia täälläpäin. Kävipä niin tai näin, lupaan palata asiaan tuonnempana.

Hyvää alkanutta vuotta 2009.

RAIMO FEDERLY

Turussa tutustutaan 1930-luvun viipurilaisiin

Lauantaina 14.3.09 paneudutaan Turun suomenkielisen työväenopiston juhlasalissa (Kaskenkatu 5) Viipurin sotia edeltäneen vuosikymmenen elämään. Työväenopisto ja Turun Torkkelin Kilta järjestävät silloin 7-tuntisen (klo 10–17.10) Tuttuja ja tuntemattomia 30-luvun viipurilaisia -seminaarin.

Työväenopiston rehtori kasvatustieteiden tohtori **Ilkka Virta** ja tilaisuuden puheenjohtajana toimiva Turun Torkkelin Killan puheenjohtaja dosentti **Eero Aantaa** kertovat, että useiden asiantuntijoiden voimin muistellaan vanhaa iloista Viipuria, Karjalan entistä pääkaupunkia.

– Luennoitsijoiden puheenvuoroissa ovat pääosassa eilispäivän tunnetut ja tuntemattomat viipurilaiset. Tutuiksi tulevat leipurimestari **Alfred Pursiainen**, harmonikan kuningas **Wiljo Vesterinen**, painija **Oskari Friman**, nyrkkeilijä **Sten Suvio**, voimistelija **Aleksanteri Saarvala**, Pelastusarmeijan kersantti, maailmanmestari ja sotahuutosankari **Alfred Puustinen** sekä kielitieteilijä ja akateemikko **Tauno Nurmela**, luettelevat Virta ja Aantaa.

He toteavat, että oman osansa päivän puheenvuoroissa saavat sekä Viipurin juutalaiset, arkkitehdit että 1930-luvun sairaanhoito.

Järjestäjät kertovat, että seminaariin odotetaan noin 200 kuulijaa. Seminaarin osallistumismaksu on 25 euroa (sisältää lounaan ja kahvin). Siihen on paikkojen rajallisuuden ja lounasjärjestelyjen takia pakollinen ennakkoilmoittautuminen 22.02. mennessä nettiin <http://www.tkukoulu.fi/~tsuto> tai puhelimitse opiston toimistoon puh. (02) 262 9811.

Virta ja Aantaa korostavat, että on ilmoittautuessa muistettava myös mainita erityisruokavalio tai liikuntarajoitteisuus. Kysy heti, onko paikkoja vielä jäljellä!

Maria Pietilästä museoamanuenssi

Sastamalan seudun Museon uusi museoamanuenssi 27-vuotias **Maria Pietilä**, o.s. **Kauppinen**, on syntynyt Äetsässä. Ylioppilaaksi hän tuli Äetsän lukiosta, opiskeli Turun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa pääaineina kansatiede ja historia sekä valmistui filosofian maisteriksi 2007. Pro gradun hän teki Etelä-Unkarissa sijaitsevalta Deszk -nimisestä kylästä. Hän asui Unkarissa puoli vuotta ja tutki kylän rakennettua ympäristöä.

Vuosina 2004–2005 hän oli Kurki-Säätiön palkkaamana perustamassa kurkijokelaisten museota Loimaan Kojonperälle. EU:n kehittämisprojektille *Kurki-joelta nykypäivään* oli saatu kahden vuoden tukiaavustus, josta ajasta Pietilä oli töissä vuoden.

Sastamalan seudun Museossa hän aloitti viime vuoden lokakuussa ja toimenkuvaan kuuluu museon kokoelmista huolehtiminen, museokortiston ajanmukaistaminen, erilaisen näyttelyjen järjestäminen ym. Hän kokosi nyt helmikuussa avatun *Käden taidot Vpl Pyhäjärvellä* -näyttelyn.

Maria Pietilä kertoi harastaneensa nuoruudessa vain lukemista, mutta nyt lukemisen lisäksi on tullut mukaan urheilu, juoksu, suunnistus, kuntokävely ja kuntosalit. Aviopuoliso, diplomi-insinööri **Marko Pietilä** on töissä Tampereen kaupungin Tietotekniikka-keskuksessa ja nuoripari asuu Tampereella.

Tässä lyhyt esittely Maria Pietilästä, jonka kanssa Säätiömme tulee järjestämään useita Pyhäjärveä koskevia näyttelyjä museossa tulevien vuosien aikana.

SALME RINTALA

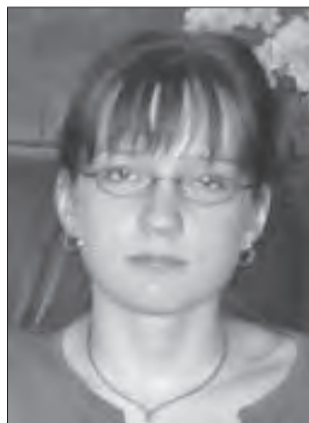
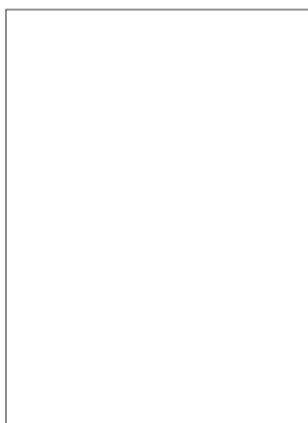
Nimityksiä

Juho ja Vappu Kukon lapsenlasten lapsia. Toisten isovanhempiensa puolelta Iisalmen Kolehmaisista:

Hennariikka Hasala, 29, on nimitetty Jämsän suurimman hotellikonaisuuden Hotelli Jämsän johtajaksi 1.1.2009 alkaen. Kukkojen suku, dukutaulu Y 23. Lauri ja Irene Kukon pojan, Jouko-Pekan tytär. Äitinsä Ylitorniosta.

Vpl. Pyhäjärven Kukkojen nuorille tehtäviä

Salla Virtanen, 28, on valmistunut Jyväskylän yliopiston matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta filosofian maisteriksi. Salla on saanut myös Pyhäjärvi-Säätiön myöntämän apurahan opiskeluaan varten. Kukkojen suku. Sukutaulu Y 22.4. Lauri ja Irene Kukon tyttären, Sinikan tytär.

Kukkojen Tuomaan suvuhaaraa:

Kokelas **Nicolas Kukko** on ylennetty aliluutnantiksi 2.1.2009. Aliluutnantti Kukko palvelee sopimussotilaana, apukouluttajana, Uudenmaan Prikaatin Rannikkojääkäri-komppaniassa. Hän on Kukkojen Tuomaan sukua. Sukutaulu T 43.1. XII. Aarno Benjamin poika.

Vpl.
Pyhäjärvi-
Säätiön
puheenjohtajat

Hallituksen
puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen
Harjavalta,
Kallenk. 10
29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
yrjo.kaasalainen
@luukku.com

Hallituksen
varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg
Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8 00320
Helsinki,
puh. 050-511 2899,
juhani.forsberg
@fonet.fi

Hallintoneuvoston
puheenjohtaja
Antero Pärssinen
Hollola,
Kiviniementie 424
17120 Paimela
puh. 050-570 6575
tero.parssi@phnet.fi

Pyhäjärvi

Tilaa lehti oma lehti
p. 040 730 2622

Taipaleen kenttähaudausmaa ja ”Taipaleen Risti” puhuttavat

Taipaleen taistelualueella, ”Terenttilän korkeimmalla harjulla”, haudausmaan rakentajien sanonnan mukaan, sijaitsee Talvisodan aikana taistelukentälle jääneiden, ja Jatkosodan aikana etsittyjen ja tuntemattomiksi jääneiden sankarivainajien viimeinen leposija, Taipaleen kenttähaudausmaa. Hautausmaa löydettiin v. 1994, silloin kun kentälle jääneiden etsinnät virallisesti aloitettiin. Hautausmaa on kunnostettu siitä alkaen nykyiseen kuntoonsa Puolustusvoimain silloisen puutarha-arkkitehdin suunnitelman mukaan.

Alueelle on haudattu 126 Taipaleen taistelukentältä v. 1942-1944 löytyneitä Talvisodan sankarivainajaa, joita ei pystytty silloin tunnistamaan. Tunnistetut vainajat siirrettiin kotiseurakuntiansa sankarihautoihin.

Kenttähaudausmaalta noin kilometrin päässä, Te-

renttilän aukeiden laidassa, tukikohta ”Terenttilä 4:ssä” on ns. ”Taipaleen Risti”. ”Ristin” pystyttäjä valitsi paikan pelkästään vanhoihin valokuviin perustuen, uskoen paikalla olevan em. Kenttähaudausmaan. Varsinaisen Kenttähaudausmaan löytymisen jälkeen ”Taipaleen Rististä” poistettiin virheellinen teksti.

Nyt on kuitenkin paikalle ilmestynyt uusi tekstilaatta. Siinä puhutaan vielä virheellisemmin jatkosodan aikaisista, alueelle haudatuista kaatuneista. Jatkosodan aikana alueella ei käyty mainittavia sotatoimia. Tekstin allekirjoittajat antavat vähemmän mairittelevan kuvan kotipitäjämme tiedoista Taipaleen taistelukentän tapahtumista.

Em. teksti on aiheuttanut kiusallista huomiota mm. kenttähaudausmaista vastaavassa ”Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyk-

sessä”, joka on osoittanut jos ei syyttävän, niin ainakin utelvan sormensa allekirjoittaneeseen, kentälle jääneiden etsintätyössä alusta alkaen mukanaolleelle ja pyhäjärveläiselle, jolla ei ole mitään osaa ”Ristin” pystyttämisessä.

Olisi varmaan asiallista poistaa ”Rististä” siinä oleva tekstilaatta. ”Ristille” voisi olla sopiva paikka esimerkiksi Terenttilän vanha hiekkakuoppa. Siellä sijaitisi Talvisodassa alueen haavoittuneiden ja usein kaatuneidenkin kokoamispaikka. Paikalle on esittänyt merkkiä mm. eräs Talvisodassa Taipaleessa haavoittunut, ja em. kokoamispaikassa päivän evakuointia odotellut sotainvalidi.

JORMA INKINEN

Taipaleen kenttähaudausmaan muistomerkki.

Apurahoja opiskelijoille 2009

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii tällä hetkellä viisi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa.

Perinnerahasto I:n ja Arvo Kukon rahaston apurahat jaetaan Vpl. Pyhäjärviyhdistyksen yhteydessä Nokialla ja molempien rahastojen haku-aika päättyy toukokuun loppuun 2009 mennessä. Näistä apurahoista vapaamuotoiset hakemukset toimitetaan hallituksen puheenjohtajalle Yrjö S. Kaasalaiselle.

Sen sijaan muut kolme rahastoa julistavat apurahat haettavaksi helmikuun loppuun 2009 mennessä. Hakemukset Vpl. Pyhäjärvi-Säätiölle osoitteella Reino Äikiä Nokkamäentie 256, 32700 Huittinen.

Katso tarkemmat tiedot hakumenettelystä tammikuun lehdestä.

Odotuksen ylittänyt Yhteisvastuutempaus Nokialla karjalaisittain 1985

Helmikuu on aika vuodesta, jolloin eri puolella Suomea kerätään varoja yhteisvastuukeräykseen. Vuonna 1985 Nokian seurakunta ja Nokian Karjalaiset järjestivät poikkeuksellisen hyvän ja taloudellisesti tuottavan tapahtumapäivän Nokian seurakuntakeskuksessa. Kampanjan teemana oli ”Pidetään yhtä.” Silloin alkoi myös yhteistyö näyttelyjen järjestämisessä Tyrvään seudun Museon kanssa.

Nokialla asuvat pyhäjärveläiset olivat sydämestään mukana asiassa ja antoivat mittavan panoksen tilaisuuden onnistumiseksi.

Ohjelmassa oli kolmen tunnin ajan tarjolla karjalaisista perinneruokaa. Aterian käytettävät aineet saatiin lahjoituksina. Sana kiersi ja piirakkanyytti toisensa jälkeen ilmestyi seurakuntakeskuksen keittiöön. Nokian Karjalaisten naistoyhdistyksen puheenjohtaja, pyhäjärveläinen **Leena Kannisto** kertoi piirakoita tulleen noin 2500. Lisäksi paistettiin kukkosia, kukkoja ja erilaisia leipiä. Osa laitettiin pitopöytänsä ja loput myytiin. Piirakoita olisi saanut olla enemmänkin, koska monelle jouduttiin sanomaan ”ei uo enää”.

Tilaisuudessa oli näyttely, johon oli kerätty vanhoja karjalaisia käsitöitä ja esineitä. **Salme Rintala** ja **Veikko Pulakka** hakivat Tyrvään museon Pyhäjärven osastolta lainaksi miesten taottuja käsitöitä, joita

Veikko leppoisasti esitteli. Katsojia ja kyselijöitä riitti. Veikko kertoi uhvasta, leuhkasta, viipsuista, häklästä ynnä muusta. Lapset ja aikuiset toistelivat Veikon perässä outoja sanoja.

Maija-Liisa Jokisalo oli kerännyt äitinsä **Hilma Mannikaisen** Pyhäjärvelä tehtyjä taidokkaita käsitöitä. Kauniit pitsit, jotka koristivat alusasuja, olivat aikoinaan esillä Kallenkartanon maatalousnäyttelyssä Taubilassa 1930. Lisäksi oli hänen tekemä räpäletäkki, viilekesäkki, raanu, yöpuku laukkuineen, lapsen hursti ja muitakin vaatteita. Samoin **Taimi Naskalin** vanhat käsitöitä herättivät ihastusta.

Näyttelyvieraat saivat seurata myös työnäytöksiä. Pyhäjärveläiset Niukkasen sisarusket panivat paras-taan. **Aini Niukkanen** karttasi, **Taimi Naskali** kehräsi, **Alma Vesala** teki piirakoita ja neljäs sisar **Tyynne Kokkola** myi Alman tekemät piiraat välittömästi. Vielä esiteltiin pirtanauhan tekoa ja kinnasneulalla neulomista. Seurakunnan takahuoneessa pyöri **Lyyli Pärssisen** vanhoja työtapoja esittävä perinnefilmi.

Nokian Karjalaisten pienet vunukat leikkivät lopuksi piirileikkejä, johon osa aikuisistakin osallistui. Tilaisuus päättyi pastori **Markku Koiviston** pitämään loppuhartauteen. Tilaisuuden kävijämäärä oli

Hilma Mannikaisen (oik.) käsitööt ovat tämän vuoden näytteillä Karjalatalon vitriineissä Helsingissä. Ensi vuonna ne siirtyvät Sastamalan seudun Museolle Pyhäjärven osastolle, jossa jatkuu tänä vuonna alkanut Käden taidot -näyttely.

noin 500. Luku, joka yllätti seurakunnan työntekijät täysin. Yhteisvastuukeräyksen tuotto oli ylivoimaisesti suurin, mitä koskaan on Nokialla ollut.

Seurakuntasisar **Arja Larm** totesi kiitospuheessaan Leena Kannistolle: ”Olen rukouksissani muistatun teitä karjalaisia ja pyytänyt teille siunausta tämän tilaisuuden järjestämisessä. Rohkeimmassakaan odotuksissa en uskonut tulosta näin hyväksi”.

Pastori Markku Koivisto puolestaan puhui: ”Te karjalaiset olette ja osaatte pitää yhtä ilman erillisiä kampanjoitakin. Seurakuntalaiset kokivat poikkeuksellisen lämpimän yhdessäolon iloisesti. Kiitos vielä keran siitä hienosta ”pide-

Veikko Pulakka ja piilukirves eli leuhka.

tään yhtä” -hengestä, jolla halusitte olla auttamassa vaikeuksissa olevien lähimmäisten elämää”.

SALME RINTALA

Lahnavaalkaman lapset mukaan tiedonkeruuseen

Koulupiirikirjojen ohella Vpl. Pyhäjärven erikylästä on kirjoitettu lukuisia kyläkirjoja. Kiinnostus vanhempien ja esivanhempien elinympäristöön ei silti ole laantunut. Lahnavaalkaman kylässä aikuisikään ehtineet asukkaat ennen evakkoon lähtöä olisivat tänään jo 90-vuotiaita. Muistelijat ovat lähes kaikki poissa.

Lahnavaalkamassa syntyneet ja heidän jälkipolvensa – Lahnavaalkaman lapset – haluavat selvittää, onko saatavissa sukumme juurista vielä keran sellaista tietoa, jota aiemmin ei ole dokumentoitu. Tässä tarkoituksessa kuluvan vuoden tavoitteeksi on käynnistetty aineiston keruuta koot Lahnavaalkaman kylästä, sen asukkaista, elämästä ja evakkotaipaleelta. Yleishistoriaa on jo olemassa pilvin pimein, mutta kyläkohtainen elämä eri ajanjaksojen myllerryksessä on kiinnostavaa.

Kerättävä aineisto sisältää mm. kirjalliset muistelot, päiväkirjamerkinnot, kirjeet, valokuvat, kertomukset koulunkäynnistä ja harrastustoiminnasta, evakkotarinat (ensimmäinen lähtö, paluu takaisin Lahnavaalkamaan ja toinen lähtö), erilaiset lupatodistukset evakkotaipaleelta ja asettuminen uusille asuinsijoille. Nyt joukolla kotiarkistoja tutkimaan ja omien vanhempien muistitietoa kirjaamaan! Tämän ohella selvittämme luonnollisesti sen, mitä eri arkistojen uumenista on löydettävissä.

Päätös kirjahankkeen toteutustavasta ja -aika-aulusta tehdään vasta sen jälkeen kun aineisto on saatu kartoitetuksi. Lisää aiheesta kertovat ja aineistoa vastaanottavat:

KAUKO HINKKANEN
Pudasrinne 4 A 13
01600 VANTAA
gsm 0400 483993
sähköposti: kauko.hinkkanen@elisanet.fi

HANNU PRUUKI
Mansikkatie 34
32920 KAUVATSA
gsm 0400 945252
sähköposti: hannu.pruuki@nic.fi

Kuismilta tuli sukukirja

Kyllä vaan, mutta nyt syn-tyikin Kuismien näköinen kirja ja Kuismat eivät olleet aivan tavallista kansaa Karjalan Kannaksen alueella.

Kuisman sukuseurakin perustettiin vuonna 2000 yhtenä tärkeänä päämääränä Kuismien sukutiedon ja perinteen tallentaminen. Sen tärkeimmäksi välineeksi määriteltiin sukukirjan tuottaminen. Tähän asti kaikki kuulostaa varsin tulta.

Kuismien sukukirjan julkaisu ajoittui tammikuulle 2009, mutta kirja ei olekaan valmis. Julkaistiin siis karjalaisittain ”kesetekoin” tuotos, kyllä vaan. Kirjan sukutauluosiot on toteutettu nykytekniikkaa hyödyntäen tietokonelevykeellä, ja niitä tullaan jatkossa päivittämään ja siellä

niitä sukukirjoille tuttuja virheitä korjaamaan. Jo nyt on kerättyä paljon uutta materiaalia seuraavaan painokseen.

Muuta vaihtoehtoa ei kirjan toteutukseen oikeastaan ollutkaan, sillä painettuna siitä olisi tullut liki kolmekymmenosainen sukutauluteos. Sitä kuismalaisuutta kirjassa on sen laajuus, teoksesta löytyy noin 80 000 henkilönimeä, se on ylivoimaisesti laajin yhtenäinen julkaisu Kannaksen alueen henkilöistä ja suvuista.

Jo nyt voidaan luvata, että seuraavassa osiossa sadantuhannen henkilön raja ylittyy. Samoin kantaisien keskinäisiin sukulaisuussuhteisiin on saatu lisävalaistusta, joten lisää sukulaisuuk-

sia on paljastumassa.

Kuismalaisuutta ja nykytekniikkaa edustavat myös kirjassa olevat noin sadan Kuismien asuttaman talon kivijalan satelliittipaikannustiedot. Nämä tiedot eivät pohjaudu kartoilta haettuihin paikanteisiin, vaan niiden talojen raunioilla käytiin kolmen kesän aikana oikein konkreettisesti ja haettiin GPS-paikanteet. 2000-luvun Kuismien on näin helpompi hakea esi-insensä entisiä asuinsijojarehevän kannakselaisen luonnon valtaamissa maisemissa. Tuvan uunin sija löytyy alle puolen metrin tarkkuudella.

Kirja on heti ilmestymisensä jälkeen herättänyt vilkasta keskustelua ja mieliteenvaihtoa. Se kuisma-

laisuus näkyi periteisten sukukirjojen linjasta poikkeamisena, esimerkiksi painetussa osiossa ei juuri henkilömatrিকেleja ole, ne tiedot ovat nyt sukutaulujen yhteydessä. Tarinoita pyrimme saamaan mukaan mahdollisimman laajasti, se osoittautui kuitenkin melko haasteelliseksi tavoitteeksi. Aktiivisimmat Kuismat ovat näin päässeet painottamaan omia asuinsijojaan.

Varastoon onneksi jäi julkaisematonta tarina- ja kuva-aineistoa tuleviin kirjoihin, seuraava painos ilmestyy tammikuussa 2011.

Kannaksen Kuismat sukukirjan tilaustiedot www.kuismansuku.fi

Kuisman Sukuseura ry
KIRJATYÖRYHMÄ

Kukkojen Sukuseuran hallitus koolla

Henkilöt istumassa puheenjohtaja Jari Kukko ja sihteeri Paula Latva. Seisomassa vasemmalta Anse Kämäräinen, Marja Kotasalmi, Ruut Uusihakala, Heikki Honkala, Veikko Kukko, Reino Äikiä ja Arvo Kukko. Kokouksessa vuodesta 1992 seuran rahastonhoitajana toiminut Reino Äikiä oli nyt viimeistä kertaa ja hänen tilalleen hallitukseen valittu JP Kukko Jämsästä ei päässyt tähän kokoukseen.

Kukkojen Sukuseuran hallitus kokoontui tällä kertaa Tampereella 1. helmikuuta. Pitkistäkin matkoista huolimatta hallituksen jäsenet olivat lähes täysilukuisesti paikalla.

Puheenjohtajan tervetuloivotusten jälkeen hallitus järjestäytyi ja sukuseuran puheenjohtajana jatkaa Jari Kukko, varapuheenjohtajana Heikki Honkala, sihteerinä Paula Latva, jäsensihteerinä Anse Käm-

märäinen ja uutena rahastonhoitajana Ruut Uusihakala.

Tilit käsiteltiin ja allekirjoitettiin. Todettiin päättyneen vuoden toimintaan kuuluneen sukuseuran esitely Mouhijärven juhlissa.

Sukuseuran toimista oli toteutettu myös varsin onnistunut kesämatka Sortavala-Petroskoihin-Terijöelle ja Viipuriin. Matkalle osallistui 18 henkilöä.

Vuoden 2009 toiminta-

suunnitelma ja talousarvio oli jo käsitelty sukuseuran vuosikokouksessa. Toimintaa pitää sisällään sukukokouksen Nokian juhlien yhteydessä.

Seuran kotisivuja kehitellään ja yhteistoimintaa jatketaan Vpl. Pyhäjärvi-lehden kanssa.

Tuloja hankitaan suvun logolla varustetun oman postimerkin myynnillä. Lisäksi muita entuudestaan tuttuja myyntituotteita. su-

kukirjaa, paitoja ja pinssejä on edelleen myynnissä.

Vuoden 2010 sukumatka tehdään Pyhäjärvelle 11.-14. 6 ja matkalle mahtuu 40 henkilöä.

Kotisivujen ohella seuran jäsenille tiedotus tapahtuu jäsenkirjeen ja Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä tapahtuvan ilmoittelun avulla.

REINO ÄIKIÄ

Pakinan paikka

Hollywood-Mannerheim

Näen jo sieluni silmin miten 9. kesäkuuta 1944 ylipäällikkö Carl Gustaf Mannerheim seisoo lihakset pullistellen ja tiukat ratsastushousut jalassa Mikkelin päämajan parvekkeella idässä nousevia valtaisia bensaräjähdyspatsaita tuimasti katsellen. Jos mahdollista, hän heittäytyy kolmella voltilla parvekkeelta maahan, ottaa sivuvaunuprät-

Mikko Nousiainen näyttää Mannerheimin roolin. Kuva: Solar Films, Jan Granström.

kän, riistää vauhdissa vartijalta Suomi-konepistoolin ja painelee viha silmissään etulinjaan, jossa tuhoaa ensi töikseen yhdellä käsikranaatilla sokaisevan keltaisen bensaräjähdyksen syövereihin viisi Klim Vorosilov -panssaria, seitsemän Sotka T-34 -tankkia sekä kolme Katjusha raketinheitin-ajoneuvoa. Sen jälkeen hän päästelee Suomi-koopeella rennosti lonkalta Jippikajei-matofako! -huudon saattamana pataljoonan verran puna-armeijan sotilaita hengiltä kertaakaan lipasta vaihtamatta. Eikä tässä vielä kaikki.

Pian hän huutaa ”I’ll be back!” ja painelee suomenhevosella Immolaan, jossa hyppää Messerschmitt Bf 109 hävittäjään, nousee Punaisen Paronin lailla ylälmoihin ja tuhoaa suunnattoman määrän La-5, Yak-9, P-39, LaGG-3, MiG-3, IL-2 sekä Pe-3 koneita, minkä jälkeen hän laskeutuu kentälle syömään huikopalaksi vorschmackia. Pian hurauttaa paikalle päämajan auto, joka vie hänet illastamaan Mikkelin Klubille suomalaisten ja saksalaisten upseerien seuraan ennen uusia koitoksia.

Tämä ”pleikkari-Marski” on karikatyyrinen uhka-kuva siitä mitä seuraa, kun Renny Harlin pääsee työstämään elokuvaa Mannerheimista. Näin on kuitenkin käymässä, kun tuo toisen luokan Hollywood-toimintaleffojen tekijä on saanut ohjatakseensa Mannerheim-elokuvan. Sen kuvaukset ovat juuri alkaneet ja lopputulokset tule ensi-iltaan tammikuussa 2010. Kyseessä on tietysti kallein koskaan Suomessa tehty elokuva ja mukana on runsaasti yksityistä rahaa. Ohjaaja ei sentään notku pelkästään veronmaksajien pussilla, kuten kotimaiset ns. taidekorkeakoulun käyneet elokuvataiteilijat.

”Olen aina kantanut mukanani suomalaista perintöäni ja haaveillut, että eräänä päivänä voin palata ja käyttää maailmalta löytynyttä tietoa ja taitoa sen suuren suomalaisen elokuvan tekoon. Vasta muutama vuosi sitten tiesin löytäneeni tien kotiin, kun Mannerheim elokuvan aiheena tuli eteni.” Näin ylevästi hehkuttaa itseään täynnä oleva Harlin ilmeisen messiaaniseksi kokemaansa tehtävää saada ”amerikanvalloituksen” myötä ja historian valitsemana ohjata tämä Suuri Elokuva.

Teatteriohjaaja Kristian Smeds irrotti Kansallisteatterissa toisen sotaklassikon eli Tuntemattoman sotilaan raikkaasti realismista. Mannerheim-elokuvan kohdalla sama tyyli tuottaisi äkkiä syytteen pyhäinhäväistyksestä. Siitä ei liene tosin edes pelkoa, kun katsoo kenraaleita vilisevää elokuvan taustalla olevaa kunniatoimikuntaa. Renny Harlin esittää Mannerheimin juuri sellaisena ehdottoman heteroseksuaalisena action-ukkona kuten pitää. Muuten isot pojat ei tykkää.

Entä sitten käsikirjoitus, jokaisen laatu elokuvan perusta. Harlinin Mannerheim-rainan käsikirjoittajina ovat Heikki ”Kummeli” Vihinen sekä Marko Leino, jonka referensseihin kuuluu kammottavan Nykäs-Matti -elokuvan käsikirjoitus. Vai onko juonen tilalla enemmänkin sarja videoleikkeitä kuten Åke Lindmanin Tali-Ihantalassa. Kun vielä elokuvan tuottajana on saman tallin pomo, pornahtavista tekeleistään tunnettu Markus Selin, on kaikki syy pelätä pahinta.

Onko näillä talenteilla kykyä tehdä mitat täyttävä historiallinen elokuva Mannerheimista eikä vain hengästyttävää toimintadokumenttia? Mitä sellaista Renny Harlinille olisi voinut tapahtua, että hän ylipäätään pystyisi nousemaan laatu elokuvan ohjaajaksi?

KOIPSELO

Pyhäjärveläisiä sananparsia työnteosta

Työn ko näät, ni tekijän tunnet.

Tie työtä neuvottuu, syö leipää leivottuu.

Minkä tiet, tie terva kans.

Tekijähä työst tietää, ei tiekävijä.

Älä neuvo neuvottuu, äläkä seppää opeta.

Kotikokin kertomaa

Madekuu

Kuva: Pro Kala ry.

Madekuu – nimitys jonka taisin keksiä itse ihan äsken – on se noin kuukauden aika talvella, jolloin made kutee. Mateet tulevat syvyyksistä jään alla rantavesiin ja laskevat sinne mäntinsä ja maitinsa. Mateen mäti on suurta herkkua – varsinkin blinien kanssa. Juuri mädin takia madetta pyydetään keskitalvella. Samoihin aikoihin syödään madetta muutenkin.

Suomalaisessa kansanperinteessä madetta suositaan muutenkin vain kylmän veden aikana. Väitetään, että mateeseen tulee kesällä matoja ja että se maistuu kesällä huonolta. Olisi mielenkiintoista tietää, mistä syystä tällainen perinne on syntynyt. Omien kokemusteni pohjalta panisin tämän kansanperinteen kovin kyseenalaiseksi. Olen tavannut mateen kiduskaarissa joskus joitakin pieniä loisia, mutta verrattomasti

useammin olen saanut kesäaikaankin mielestäni aivan puhtaita mateita. Tämän lisäksi väitän muutakin. Kalan liha ei ole yleensä parhaimmillaan silloin kun se kutee. Sen kaikki liikenevä energia menee jälkeläisten tuottoon, ja sen lihakset ovat silloin heikoimmillaan. Silloin kun kala on taas tankannut itsensä ja alkaa kehittää uutta mätiannosta, sen liha on maukkainta.

Jos satun laskemaan verkot kesällä niin syvälle, että sen alapaulan lähelle on tarttunut made, verestän mateen heti ja panen sen mahdollisimman nopeasti kylmään. Made on tarttunut verkkoon huomattavasti kylmemmässä vedessä kuin pintavesi on. Uskonkin, että kesämateen huono maine johtuu siitä, että sitä ei ole heti verestetty ja

että se on joutunut olemaan liian korkeassa lämpötilassa liian kauan. Oikein käsitelty kesämade on mitä parasta herkkua keittona tai muhennoksena. Mätäkuu on paras madekuu!

Olisi hauska saada esittämään liian korkeassa lämpötilassa liian kauan. Oikein käsitelty kesämade on mitä parasta herkkua keittona tai muhennoksena. Mätäkuu on paras madekuu!

JUHANI FORSBERG

KIRJOITTA SINÄKIN RUOKAMUISTOJASI, anna reseptejä ja makua Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille uudella Kotikokin kertomaa -palstalla.

Pyhäjärvi-Seuran retkellä tutustutaan Naantaliin ja Kultarantaan

Lähde kanssamme alkukeksän kukkaloistossa kylpevään Lounais-Suomeen la 6.6.2009. Lähtö KY Seger-svärdin linja-autolla Helsingistä Kiasman turistipysäkillä klo 8.00 ja ½ h aikaisemmin Hyrylästä.

Pääkohteenamme on vanha Naantalin kaupunki ja Tasavallan presidentin kesäasunto Kultaranta, jonka puistoon pääsee vain ennalta sopien, opastettu-

na ryhmissä. Menomatkalalla pysähdytään Raisiossa Krookilan kotiseutumuseon yhteydessä sijaitsevassa Wanhat Kupit – museo-kahvilassa ja paluumatkalla Muurlan lasitehtaalla. Kultarannan jälkeen ajetaan saaristotietä vähän matkan päähän Rymättylään nauttimaan saaristolaispitopöydän monipuolinen lounas ravintola Pohjakulman noutopöydästä.

Matkan hinta seuramme jäsenille ja perheenjäsenille on 50 eur/henkilö ja se maksetaan etukäteen seuran tilille 15.5.09 mennessä. Hintaan sisältyvät linja-automatkat, kahvilatarjoilu Wanhat Kupit – museo-kahvilassa Raisiossa, opastettu kiertokäynti vanhassa Naantalissa, opastettu tutustumiskäynti Kultarannassa ja lounas saaristolaispitopöydässä.

Ilmoittautumiset mielellään jo pikapuoliin, mutta viimeistään 30.4.09 mennessä Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarina.parsinen@ppinet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Lämpimästi tervetuloa!

Vpl. PYHÄJÄRVI
-SEURA ry

Asiantuntijan matkassa
KARJALA-LEHDEN JA KARJALAN LIITON RISTEILY LAATOKKA JA ÄÄNINEN 12.-17.7.

Valamo-Syväri-Kizhi-Petroskoi

Asiantuntijoina risteilyllä: Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo, Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Satu Hallenberg, Karjala-lehden päätoimittaja Antti O. Arponen, dosentti Silvo Hietanen, päätoimittaja Jyrki Härkönen ja Karjalan Liiton Pro Carelia -mitalin saanut taiteilija Raita Karpo.

Matkan aikana laivalla kuullaan useita asiantuntijoiden luentoja karjalan kielestä, suomalais-ugrilaisista kansoista, Valamon vaiheista ja sotahistoriasta sekä tutustutaan karjalaiseen käsityöperinteeseen. Ja "kun ilta tummuu ja syytty tähdet taivaan" tanssitaan ja lauletaan yhdessä.

Reitille mahtuu nähtävää: maailman kauneimpien saarten joukkoon lukeutuva Valamo, Unescon maailmaperintölistalle kuuluvat ainutlaatuiset Kizhin puukirkot, Petroskoi, Syväri, Äänisen aallot...

Hinta alk. 698€/hlö/C3

Tilaa uusi Asiantuntijan matkassa 2009-esite!

Lomalinja Ratinalinna, Aleksanterink. 32, 33100 Tampere
p. 010 289 8100, 010 289 8101 (ryhmät)
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

Lahjavihje moneen tarpeeseen

Karjalan Liiton kunniakirjalla kiitetty teos
Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta 95 euroa +läh.kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
www.vpl-pyhajarvi.fi tai larjava@gmail.com
tai 050 3425027. Tutustu kotisivuihimme ja kerro niistä myös sukusi nuoremmille.

Lehti numero nro 3 / 2009 ilmestyy maaliskuussa, siihen tarkoitettu aineisto toimitukseen maaliskuun 14. päivään mennessä, kiitos!

OSOITEASIAKUNTOON!

Vuodenvaihte toi mukanaan kuntaliitoksia ja muitakin muutoksia, jotka vaikuttavat myös Vpl. Pyhäjärvi-lehden osoitteisiin. Varmista, että saat lehtesi ajoissa ja oikeaan osoitteeseen! Ota yhteyttä uuteen osoiteasioiden hoitaajaan eli lehden toimittajaan:

* puh. 040 730 2622

* Vpl. Pyhäjärvi-lehti,

Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.

* marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi.

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon maaliskuun kokous pidetään Salpausselän kisojen merkeissä torstaina 5.3.2009 vakiopaikassa: Ravintola Wanha Herra, Laaksokatu 17, Lahti. Aloitamme klo 13. Tervetuloa!

Kauvatsan Karjalaiset ry:n vuosikokous Kauvatsan OP:n kerhohuoneella sunnuntaina 22.3.2009 klo 13.00. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Kauko Hinkkanen ja Hannu Pruuki kertovat "Lahnavalkaman Lapset" kirjaprojektista, sit myö haastellaan niitnät ja juoan kahvit. Tervetuloa, toivottelee johtokunta.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokio on su 8.3.2009 klo 13 Vanhalla kirjastotalolla. Arpajaiset, yhteislaulua ym. ohjelmaa kahvin lomassa. Tervetuloa!

Pyhäkylä-Seuran vuotuinen kokoontuminen järjestetään la 18.4.2009 Sastamalan Kiikassa tutussa paikassa, Kinnalan Koukulla. Aloitetaan karjalaisen pöydän antimilla klo 12.00. Ennakkokoilmoittautumisia (välttämätön) ottavat vastaan Irma Karppanen, p. 03-5143 731 ja Seija Jokinen, p. 040-835 5820. Mielenkiintoista ohjelmaa ja vuosikokousasiat. Tuutha siekiä ja pyyvä nuoret kuskiks!

Tyrvään seudun museolla DI Erkki Aaltonen pitää esitelmän otsikolla: "Takaisin Vpl. Pyhäjärvelle" maanantaina 9.3.2009 klo 19. Hän käsittelee pahimpia taisteluita, jotka avasivat tien takaisin Pyhäjärvelle. Aaltosen käytössä on ollut mielenkiintoista aineistoa Venäjän/Neuvostoliiton puolelta. Aiemmin tämä aineisto on ollut suomalaisilta pimenossa. Pyhäjärveltä lähteneet, heidän lapsensa ja muut aiheesta kiinnostuneet, tervetuloa!

Pärssisen Sukuseura ry:n kotiseutumatka järjestetään 25.-28.05.2009. Hannu Putuksen bussi lähtee Riihikokelta ja kerää lähtijät Huittisista, Sastamalasta ja Tampereelta jatkaen Lahden kautta Viipuriin ja Musakan lomaraan Pyhäjärvelle. Perilläolopäivien aikana tutustumme Pärssisten entisiin asuinsijoihin Käkisalmessa, Pyhäjärvellä, Vuokselassa ja Viipurissa. Matkalle mahtuu 35 ensin ilmoittautunutta henkilöä. Tarkemmat tiedot ja ohjeet ilmoittautuneille lähetetään postitse maaliskuun aikana.

Ilmoittautumiset 01.03.2009 mennessä Sukuseuran varapuheenjohtaja Tuomo Pärssiselle osoite: Mansikkapolku 6, 18100 HEINOLA, puh 03 7156123, 0440 495895, e-mail: tuomo.parsinen@sci.fi. Lisätietoja myös Antero Pärssiseltä, Kiviniementie 424, 17120 PÄIMELA, puh 050 5706575, e-mail:tero.parssi@phnet.fi

Kaasalaisten ja kumppanien matka Vpl.Pyhäjärvelle 22.-25.6.2009. Hannu Putuksen linja-auto lähtee Huittisista klo 06.00 ja kulkee reittiä: - Tampere - Hämeenlinna - Lahti - Kouvola - Vaalimaa - Pyhäjärvi. Matkaltakin voi tulla mukaan. Majoitus ja ruokailut Musakalla Pyhäjärven Lomarannassa, jossa palvelut kuten ennenkin. Kotikyllillä käyntien lisäksi on mahdollisuus 24.6. käydä Yrjö J. Kaasalaisen opastuksella Konevitsassa, mutta tästä pyydämme järjestelyjen takia ennakolta ilmoittamaan. Tiedustelut ja sitovat ilmoittautumiset 17.4.09 mennessä, Yrjö J. Kaasalainen GSM 0400 829776 tai Yrjö S. Kaasalainen GSM 0400 626770 mieluummin iltaisin. Vielä mahtuu mukaan, tervetuloa!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja
Rautasemantie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@netti.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilauhinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%